UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sermones prestantissimi viri Ro||berti de Litio: ordinis Minoru[m] sacre theologie professo||ris: pontificis Aquinatis

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.cccccxiij. vi. no.Maij.

Sequitur tractatus de immortalitate anime: cuius sunt sermones. iij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70607

Visual Library

tudinem ⁊ profundum ardẽtiſſime charitatis dei: qui ſua ampliſſima ⁊ immẽſa clemẽtia paratus eſt ſemper peccatoribus penitentibus dare ſalutẽ: quã nobis oĩbus largiatur ipſe qui viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculorũ. Amen.

¶ Explicitus eſt tractatus de diuina charitate.

¶ Tabula in ſequentem tractatum.

De immortalitate aïe: vbi tractatur de vita in cõmuni. Sermo. j.

De vita hominis ante ſuã beatitudinem. Sermo. ij.

De immortalitate anime que ſua nobilitate exemplis ⁊ teſtificatione probatur. Sermo. iij.

¶ Sequitur tractatus de immortalitate anime: cuius ſunt ſermones. iij.

¶ De vita in communi. Sermo. j.

IUſti aũt in perpetuum viuent. Scribuntur hec verba originaliter Sap. v. Quoniã falſo plerique opinantur extinctos hoĩs corporali morte amplius nec viuere nec viuificari poſſe: fiãtque ex hoc in oĩbus vitijs brutis deteriores: ĩ preſenti tractatũ de immortali vita ſtatui cõpilare. Eſt q̃ppe ſatis ſupque neceſſariũ aperire oĩb⁹: queãdmodũ dei ſapiã ſtatuit vt hoĩes ꝑ varietate meritorũ: aut in eternũ viuãt in feliciſſima patria paradiſi: aut illã cõtẽnẽtes eternis ſupplicijs deputenẽ. Nã q̃ durior petra cẽſeri põt q̃ꝫ pctõr hõ: q̃ ſentiẽs certitudinaliter ꝑponi ſibi bonũ ⁊ malũ ꝑpetuo duraturũ a pctõ ſeparari nõ curat? Grãdis equidem iactura eſt ꝑ momẽtaneo ac labili huius mundi bono ꝑdere gaudia nũque defutura: ⁊ obligare ſe in ſc̃la ſeculoꝝ ad eternas penas. Quapropter vt ipſi⁹ immortalis vite plenior ac lucidior poſſit haberi noticia: in hoc ſermone ad vitam in communi ſtilum noſtrũ dirigemus: de qua tria myſteria erunt contemplanda.

Primũ erit de vite diffinitione.

Scõm erit de vite originatione.

Tertium erit de vite ſubſtantiata ſuſceptione.

¶ Quid ſit vita ẜm phm declaraẽ: ⁊ an aĩa ſit ipſa vita. Cap. j.

PRimũ dicenduꝫ erit de vite diffinitione. Nam vt Cicero tradit in. j. de offi. Oĩs que a rõne ſuſcipiẽ de aliqua re inſtitutio: debet a diffinitione ꝑficiſci: vt facilius intelligatur quid ſit de quo diſputeẽ. Igiẽ inquiram⁹ primo quid ſit vita. Et diffinitur ſic a pho lib. de motu cordis. Uita eſt act⁹ anime primus in motu corporis adaptati ad mouendum. Ex quibus verbis dubitatio mouetur: an vita ſit ipſa anima? Et quibuſdam videẽ ꝙ ſic. Nam Amb. in li. de bono mortis oſtẽdit ꝙ anima nõ põt mori: q2 eſt vita: ⁊ vita eſt cõtraria morti. Ait aũt ſic. Anima vita eſt: quomodo poteſt mortem ſuſcipere: cum ſit ipſi contraria? Ipſe etiam Amb. in eodẽ lib. probat ꝙ vita ſit aĩa: ſic. Cui anima infunditur: vita infunditur: a quo anima diſcedit: vita diſcedit. Anima ergo vita eſt. Iſid. li. j. de ſummo bono. Uita inquit corporis eſt anima. Sed ⁊ phus vult ꝙ aĩa viuat ſeipſa. Igitur erit ſua vita. Qđ ꝓbari poteſt. Aĩa viuit: aut ergo ſeipſa: aut alio. Si alio: aut illud viuit: aut nõ. Si nõ ergo nõ dat vitã. Si viuit: ergo aut ſeipſa aut alio. Tũc ſimiliter queriẽ de illo alio. Si ergo nõ eſt abire in infinitũ: relinquiẽ ꝙ illud, quo viuit viuit ſeipſo. Sed veriſimilius eſt ꝙ aĩa viuat ſeipſa q̃ꝫ aliud quo viuit: ergo aĩa ſeipſa viuit: ergo anima vita eſt: ergo vita eſt aĩa. Soluit auteꝫ hanc ambiguitatẽ. Alexã. in. ij. volu. ſum. ſue di. q. xx. mẽ. ij. ar. ij. ꝙ vita nõ eſt anima ſed actus ab ipſa egrediẽs. Quia vt ſcribitur in libro de motu cordis: primus ⁊ continuus actus anime vita eſt. Unde

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

anima eſt cãvite ĩ corpe: ⁊ cã aĩe eſt cauſa vite in ipa. Uñ vita qua aĩa in ſe viuit non eſt aĩa: ſʒ illud qđ eſt cauſa aĩe: ideo vita nõ eſt aĩa: nec ecõuerſo formaliter loquẽdo. ¶ Ad autoritates in õriũ allegatas rñdet Alerã. ꝙ intelligunť ꝑ comitãtiã cauſalẽ: nõ ꝑ idẽtitatẽ eſſentialẽ: rõne ſcʒ effectꝰ quo ipa corpus viuificat. Ad aliud etiã qđ inducebať: ꝙ aĩa viuit ſeipſa aut alio ⁊c. rñdet predictus doctor: ꝙ aĩa ð viuere ſeipa: quia principiũ vite eſt in ipa: nec eſt ab aliq̃ extra ipam ſicut eſt de vita corporis: qđ eſt ab intrinſeco. ſ. ab ipa anima: ſm ꝙ dicit Amb. ꝙ aĩa cauſat vitã: ⁊ facit ꝙ vita ſit in corpe. Nota ergo ꝙ viuere ſeipſo eſt dupliciter. Aut ſicut ſe toto: aut ſicut aliquo ſui. Uerbi grã. Aliter viuit anima ſeipa: aliter vita. Uiuit eñ vita ſeipſa tota ſicut eſt. Uñ viuere vite eſt eſſe. In vita eñ nõ eſt aliq̃d qđ non ſit vita. Sed anima viuit ſeipa: ideſt aliq̃ ſibi intrinſeco: vtpote formali ꝑncipio qđ nõ eſt alteriꝰ nature q̃ ipſa anima. Et ideo ex hoc nõ ſequiť: ꝙ aĩa ſit vita. Si eñ hec eſſet vera: anima eſt vita: neceſſario oporteret ꝙ idẽ in ea eſſet ĩformans et informatũ: ideſt ipſa eſſet ſua forma. Et idẽ eſſet illi eſſe ⁊ viuere: ſicut idẽ eſt vite eſſe ⁊ viuere: q2 vita ſeipa viuit. Uita ergo eſt actus primꝰ ⁊ continuus ſubſtãtie nobilis mouẽtis: vel cognoſcẽtis: vel vtrũqʒ facientis. ¶ Sed adhuc arguũt quidã dicẽtes ꝙ vita nõ poſſit eſſe actus aĩe. Nã vita cũ ſit perfectio viuẽtiũ: actus cũ ſit accidẽs: non põt eſſe perfectio taliuʒ. Rñdet ad hoc Alex. ꝙ eſt primus actus forme ſubſtãtialis: ⁊ eſt actꝰ ɔſequẽs ad primũ actũ Licʒ aũt cõſequentiũ actuũ ſit aliquod accidẽs: tñ actus primus qui eſt perfectio ſubſtãtie nõ eſt accidens. Nã ſicut intellectus quandoqʒ nominat ipſam potentiam intellectiuã: quandoqʒ aũt actum eiuſdẽ accidentalem vt ſcilʒ qui prouenit ex cõprehenſione rerũ extrinſecarum: ſimiliter eſt de vita. Uñ vita quandoqʒ nominat ipſam vitam put eſt ſubſtantia: q̃nqʒ actum eiuſdẽ accidentale. Iſta nihilominus rudibꝰ oſtẽdi non poſſunt: quia vt Ariſt. inquit in iij. Metaph. Soluere vinculum ignoranti non eſt poſſibile.

¶ Unde vita habet ſuum principium. Capitulum. ij.

Secundũ myſteriũ cõtẽplandum eſt de vite originatiõe vñ ſcilʒ vita trahit originẽ ſicut a pĩcipio efficiẽte. Et Plato dicit anima eſſe principiũ vite. In libro autem de motu cordis ð: ꝙ motus eſt cauſa vite. Ariſt. ij. de anima. Anima eſt viuentis corporis cauſa: ⁊ principium vez. Tamen reſtat dubiũ: q2 ex verbis ſanctoꝝ videtur ꝙ oĩs vita ſit a deo. Inq̃t eñ Aug. li. de vera religione. Nulla vita eſt que nõ ſit ex deo: q2 deus ſumma vita eſt: et ipſe eſt fons vite. Et Dionyſius in lib. de diui. nomi. Oĩs vite erit vitalis motus ⁊ vita ipſa que eſt ſuꝑ oẽm vitã. Et Geñ. ij. Formauit deꝰ hoĩem de limo terre: ⁊ inſpirauit in faciẽ eiꝰ ſpiraculũ vite: ergo per effectũ principiũ vite eſt ipſe deus. ¶ Rñdet Alex. vbi. ſ. dicẽs: ꝙ aliq̃d viuit in ſe: ꝑ ſe: et ex ſe: vt vita prima q̃ eſt deus. Et aliquid viuit in ſe ⁊ per ſe: ſed nõ ex ſe: vt aĩa ⁊ angelus. Et iterũ aliq̃d qđ viuit in ſe: ſed nõ ex ſe: nec ꝑ ſe: vt aĩa ſenſibilis ⁊ vegetabilis. Illorum que viuunt per ſe et in ſe: quedã poſſunt aliis vitã cõicare: vt aĩe rationales corporibꝰ organicis potentiã ⁊ vitam habẽtibus: quedam nõ poſſunt: vt ſpũs angelici et ſpũs rõnales: quedã que non per ſe ſed participãdo vitã illis mediantibus que per ſe viuũt: vt corpora hũana. Ex quibus patet ꝙ quedam ſunt que per ſe viuunt: vt ſunt ſpũs angelici: ⁊ aĩe rationales. Dicimꝰ ergo ꝙ vita eoꝝ que per ſe viuũt immediate ſit a deo ſicut eorũ ſubſtãtia vel eſſentia. Uita ṽo eoꝝ que viuũt participãdo vitã mediantibꝰ illis que viuunt per ſe: non eſt immediate a deo: ſed illis mediãtibꝰ que per ſe viuũt Sed propter hoc qđ diximus ſanctus

Thō.q.xviij.ſ.pte. querit dubiū videlꝫ: Utruꝫ oīa ſint vita in deo. Et ꝙ ſic ipſe pbat:q: Joh.ſ.dicit: Qđ factum eſt: in ipo vita erat:ſed oīa per deū facta ſunt ergo in deo oīa ſunt vita. Inſuper viuere dei eſt eius intelligere. In deo auteꝫ idē eſt intellect⁹ ⁊ qđ intelligit: ⁊ ipſum intelligere ei⁹. Unde quicq̄d eſt in deo vt intellectuꝫ:eſt ipſum viuere: ſeu vita eius. Cuꝫ ergo oīa que facta ſunt a deo ſint in ipſo vt intellecta: ſequit ꝙ oīa in ipſo ſint vita diuina. ¶ Cōtra tamē hoc poſſumus inſtare. Primo ſic Act.xvij.c. dr: In ipo viuimus mouemur ⁊ ſumus ſed nō oīa in deo ſunt motus: ergo non oīa in deo ſunt vita. ¶ Scđo ſic: Oīa ſunt in deo ſicut in primo exēplari. Cuꝫ ergo nō oīa viuāt in ſeipſis: videt ꝙ nō oīa in deo ſint vita. ¶ Rñdet his prefatus doctor. Ad primū ꝙ creature dicuntur eſſe in deo dupliciter. Uno modo inquātū cōtinent ab ipſo ⁊ ꝯſeruant ṽtute diuina: ſicut ea dicim⁹ eſſe in nobis: q̄ ſunt in noſtra ptāte. Et ſic creature dicūtur eſſe in deo ꝑut ſunt in ꝓprijs naturis. Et hoc mō intelligit ṽbū aplī dicētis: In ipſo viuimus mouemur ⁊ ſum⁹: q: noſtrū eſſe: ⁊ noſtrū viuere: ⁊ noſtruꝫ moueri cauſat ab ipſo deo. Alio mō dicūtur res eſſe in deo ſicut in cognoſcēte. Et ſic ſunt in deo ꝑ proprias rōnes que nō ſunt aliud in deo ab eſſentia diuina. Unde res ꝑut ſunt deo ſunt in eſſentia diuina. Et q: eſſentia diuina eſt vita: nō aūt motus: inde eſt ꝙ res hoc mō loquēdi in deo nō ſunt motus ſed vita. ¶ Ad ſcđm dicit ꝙ exemplata opꝫ cōformari ſm rōnē forme: nō aūt ſm modū eſſendi. Naꝫ alterius modi hꝫ eſſe q̄libet forma in exēplari ⁊ ī exēplato: ſicut forma domus in mēte artificis hꝫ eſſe immateriale ⁊ intelligibile. In domo aūt q̄ eſt extra aīam hꝫ eſſe materiale ⁊ ſenſibile. Uñ rōne rerū q̄ in ſeipſis nō viuunt in mēte diuina ſunt vita: q: in mēte diuina habēt diuinū eſſe.

¶ De ſubſtantiata ſuſceptione vite: ⁊ q̄ ſunt illa que vitam ſuſcipiunt ⁊ viuentia dicuntur. Cap.iij.

TErtiū myſteriū cōtēplanduꝫ eſt de vite ſubſtantiata ſuſceptione: videlꝫ q̄ ſunt illa que vitā ſuſcipiūt ſeu viuunt: ita vt viuentia dici poſſint. Et ſit circa hoc inſtantia tripliciter.

Primo reſpectu omniū rerū naturalium an viuant.

Scđo reſpectu corpoꝝ celeſtium an illis ſit vita.

Tertio reſpectu ſcreate nature an inſuper etiā ipſa ſit viuēs.

¶ Primo q̇buſdā forte videret ꝙ in oībus rebus naturalibus ſit vita. Inquit eñ Ariſt. viij.phyſ. ꝙ motus eſt vt vita q̄dā natura exiſtentibus hoībus: ſed oēs res naturales participant motū: ergo oēs res naturales participāt vitaꝫ. Sed ꝯtra hoc Diony. in li. de diui.no. ait ſic. Plāte ſm vltimā reſonātiā vite hñt viuere. Ex q̇b⁹ verbis accipit ꝙ vltimū gradū vite obtinēt plāte. Reſpōdet ſm Tho.ſ.parte.q.xviij. ꝙ illa proprie dicunt viuētia: q̄ ſeipſa ſm aliquā ſpēm motus mouēt. Alia ṽo in quoruꝫ natura nō eſt: vt agant ſe ad aliquē motum vel operationē: viuētia dici nō pñt niſi ꝑ ſilitudinē. Et ſic verbū phī pōt intelligi vel de motu primo.ſ. corpoꝝ celeſtiū vel de motu cōiter. Et vtroq꜅ modo dr quaſi vita corpoꝝ naturaliū ꝑ ſilitudinē ⁊ ꝑ ꝓprietateꝫ. Nā motus celi eſt in vniuerſo corpoꝝ naturaliū: ſicut motus cordis in aīali quo vita cōſeruat: ⁊ ſilr q̇cūq꜅ motus naturalis ſe hꝫ ad res naturales vt q̄dā ſilitudo vitalis operationis. ¶ Scđo ſit inſtātia de corporib⁹ celeſtibus: de quibus nōnulli aſſerūt ꝙ ſint aīata. Scribit ſiq̇dē Augu. li. xviij. de ciuita. dei.c.xlj. ꝙ Anaxagoras apud athenienſes reus factus ſit: quia ſolem dixit eſſe lapidem ardentem: negans ſcꝫ vtiq꜅ eſſe deum. Et vt docet dñs Bonauen. in.ij. diſt. xiiij. parte.ſ.ar.iij. q.ij. q̇dam philoſophi poſuerunt ꝙ celi haberēt aīam: ⁊ ꝙ celum eſſet magnū aīal: ⁊ ꝙ moueret a ꝓpria forma ꝑfecta; ſicut

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

mouetur aīa. Et hāc aiam motricē poſuerūt regi ⁊ dirigi a deo mediante intelligētia. Cui poſitioni ꝗdā inherētes inducūt Hiero. aſſerētem ſup illud Eccle. j. Luſtrās vniuerſa p circuitū pgit ſpūs: ꝙ celi ſunt aiati. Quibus obſtat dictum Joh. Damaſ. di. li. ij. Nullus aiatos celos aut luminaria exiſtimet. Inanimati ꝗppe ſunt ⁊ inſenſibiles. Rō vero pōt eſſe ſm Boñ. vbi. ſ. qꝛ ſubſtātia intellectualis nō vnit corpori niſi mediāte vegetabili ⁊ ſenſibili. Et ita ſi celū pficeretur a ſubſtātia ſpūali: haberet ſentire ⁊ vegetari Hiero. vero metaphorice locutus eſt. Et ſi adhuc obijceret ex verbis cōmētatoris: q ait in. ij. de celo ⁊ mūdo. Principia q ſunt in orbibus ſunt viua. Phs etiā dicit ꝙ principiū potētialiter ⁊ cā in vita eſt orbis. Ad primū dici poteſt ſm Alexā. vbi. ſ. q. xix. mē. iiij. ꝙ illud intelligit de intelligētijs q viuunt quas motrices orbiū ponūt. Vel dicuntur viua effectiue: nō ꝙ habeāt vitā vt formā vel actū: ſed effectiue tm̄ ſicut habēt calorē aut frigus: nec tñ calida ſunt nec frigida formaliter loquendo. Viua itaqꝫ dici pñt. i. ꝯſeruātia viuētes in vita. Nimirū deteſtādus eſt error ponentiū illa viuere cū facile ſi aliquid diuinitatis habere poſſent ea venerarent ac colerēt. Iſta ꝗdā falſitate deluſi ſolem ⁊ lunā deos exiſtimātes corpora illa adorare ſunt auſi. De ꝗbus ſic loquit Euſebius li. j. de euāgelica pparatione. Egyptios ferūt primos oīum cū in celū oculos ſuſtuliſſent: motū ordinē ⁊ quātitates corpoꝝ celeſtiū admirātes: ſolem ac lunā deos putaſſe: ac ſolē ꝗdē oſirim: lunam yſin nūcupaſſe a pprietate quadā inditis ſibi noībus. Nā ſi quis ad latinam linguā verba trāſferat multioculus oſiris dici pōt. Nec id ab re. Radios eñ ſuos quaſi multos rebus immittit oculos ꝗbus oīa ꝓſpicit: yſin vero latine priſcam dicere poſſumus: lune hoc noīe indito: qm̄ ſempiterna priſcaqꝫ ſit. Et iterū de grecis idē platonē inducat. Plato inqt in cratillo ſic ſcribit ad verbum. Videnť mihi primi grecoꝝ eos ſolūmodo deos putaſſe: qs etiā nūc multi ex barbaris colūt ſolē videlꝫ atqꝫ lunam: tellurē: ſtellas atqꝫ celū. Nā cū ipſa cernerēt thein ſemper hoc eſt currere atqꝫ reuolui ab hac ipſius thein natura theos. i. deos appellarūt. ¶ Tertio de natura increata dubitať an ipſa ſit viuens. Cū eñ vita addat ſupra eſſe in illo in quo nihil addit ad eſſe: videtur ꝙ nō ſit ibi vita. In deo aūt nihil additur ad eſſe: alioqn in ipſo eſſet aliqua cōpoſitio. Vñ nec in ipſo erit vita. ¶ Reſpōdet Alexā. vbi. ſ. mē. j. ꝙ in deo eſt vita nō p differentiā a ſubſtātia: ſed ipſe ſua vita eſt ⁊ ſuū viuere: ⁊ tāto nobilior eſt eius vita quāto ſimplicior. Quia aūt diuinū eſſe eſt ſimpliciſſimū nihil habēs de potētialitate admixtū: ideo eſt in pena actualitate atqꝫ vigore. Qđ aūt in deo ſit vita pꝫ p Aug. qui ait in li. de fide ad Petrū. Deus naturaliter vita eſt. Inde eſt ꝙ antiq per iuramētum ſolebāt dicere; viuit dñs. ſicut pꝫ. xxij. q. j. c. ⁊ iurabūt. Ex. j. Regum. xix. ⁊. xxiiij. ⁊. xxvj. ⁊ xxviij. ⁊. ij. Reg. ij. ⁊ Judith. xiij. dixit illa ſctā Judith. Viuit ipſe dñs deus nr. ⁊ Eſa. xlix. Viuo ego dicit dñs. ⁊ Dan. xiiij. dixit daniel. Non colo idola manu facta: ſed viuentē deū q creauit celum ⁊ terrā. ⁊ Hiere. xxij. Viuo ego dicit dñs. ⁊ Ezech. xiiij. ⁊. xvj. Viuo ego dicit dñs deus. Ipſe ergo eſt deus q viuit: cuius vita eſt eterna. Tū qꝛ eſſe diuinū eſt eternum. Vt aūt inqt Tho. j. parte. q. x. ar. j. illud qđ vere eſt eternū nō ſolū eſt ens: ſed viuēs. Tū qꝛ vt ait Ariſto. xj. meta. oſtenſio ꝙ deus ſit intelligēs cōcludit ꝙ habet vitā ſempiternā ⁊ pfectiſſimā: qꝛ eius intellectus eſt perfectiſſimus ⁊ ſemp in actu. Quare cū ipſe ſit vita vera alijs nō tm̄ tpalē: ſed etiā eternā vitā cōcedere pōt: ad quam iuſti feſtinantes adipiſcunť regnū celoꝝ: in quo xps ſaluator noſter viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Explicit ſermo de vita temporali in communi.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ De vita hominis ante ſuam beatitu
dinem. Ser:no.ij.

Iuſti aūt in ꝑ
petuū viuēt. Iterū vbi.ſ.
Acq̄rēda nūc eſt vita im
mortalis nō ſine labore:
qm̄ ipſa eſt p̄mius cuiuſ
cūq̄ʒ operis virtuoſi. ⁊ vt Greg. ait i ſer
mone plurimoꝝ martyrum: ad magna
pmia ꝑueniri non pōt niſi ꝑ magnos
labores. Verūtn̄ an̄q̄ʒ de ipſa vite eter
nitate q̄cq̄ʒ dicamus: de vita hoīs ante
ſuā btitudinē aliq̄d aperiemus. Vn̄ ↄſi
derabimus eā ſm̄ triplicē ſtatū.

Primo ſm̄ ſtatū nature cōdite.
Scd̄o ſm̄ ſtatū nature lapſe.
Tertio ſm̄ ſtatū nature reparate.

¶ Qꝫ in ſtatu nature cōdite homo ſi vo
luiſſet impaſſibilis fuiſſet ⁊ imortalis.
Capitulum.j.

Primo cōſideremus hoīs vi
tam ſm̄ ſtatū nature cōdite:
ſcʒ an̄ pctm̄: quo tp̄e ſi voluiſ
ſet impaſſibilis erat: ⁊ im
mortalis. Ad qđ plenius in
telligendū erūt declarāde tres difficul
tates: videlʒ

Prima de impaſſibilitate.
Scd̄a de immortalitate.
Tertia de cibi neceſſitate.

¶ Prima difficultas eſt de impaſſibili
tate: quō.ſ. verū ſit ꝙ hō ↄditus fuerit
impaſſibilis. Primo qꝛ ſentire eſt qđdā
pati: ſed in ſtatu innocentie erat homo
ſenſibilis: ergo ⁊ paſſibilis. Secundo
qꝛ corpus hominis molle fuit: ⁊ omne
molle naturaliter paſſiuū eſt a duro. er
go ſi corpori primi hoīs oblatuʒ fuiſſet
aliqđ durū ab eo pateretur: ⁊ ſic fuiſſet
hō paſſibilis. Tertio qꝛ Aug. ſuꝑ Gen̄.
ad lrām dicit: Adā nō māducauit de po
mo eo ꝙ nō crederet eſſe deū: ſed ne ſu
as delitias cōtriſtaret.ſ. vxorē ſuā: ſicut
Salomō adorauit idola.iij. Reg.xj. ne
ↄtriſtaret vxores ſuas. Ex q̄bus ptʒ ꝙ
Eua erat cauſa ꝓpter quā adā comede
ret. Nā ſtatus p̄me cōditionis erat ſta
tus paſſibilitatis aīe ⁊ corporis triſta
bilis in ſtatu p̄me conditionis. Sed
triſticia eſt paſſio affligēs aīam. Relin
quit̄ ergo ꝙ ſtatus p̄me conditionis
erat ſtatus paſſibilitatis aīe ⁊ corporis
¶ Ad hoc obiecta ſoluēda ſctūs Tho.j.
parte.q.xcvij.ar.ij. dicit ꝙ paſſio dupli
citer dr̄: Uno mō ꝓprie: ⁊ ſic pōt dici qđ
a ſua naturali diſpoſitione remouetur.
Paſſio eni eſt effectus actionis ſm̄ Gil
bertū porretanū li.vj. p̄ncipioꝝ. In re
bus aūt naturaliter cōtraria agūt ⁊ pa
tiunt̄ ad inuicem: quorū vnū remouet
alteruʒ a ſua naturali diſpoſitione. Et
de hoc dicit Damaſcenus: ꝙ paſſio eſt
motus p̄ter naturaʒ. Alio mō dr̄ paſſio
cōmuniter ſm̄ quācūq̄ʒ immutationeʒ
etiā ſi ꝑtineat ad ꝑfectionē: ſicut intelli
gere vel ſentire dr̄ quoddā pati. Pʒ ḡ ex
diffinitione iſta ꝙ paſſio erat iſto ſcđo
mō ⁊ non p̄mo: qm̄ ſentire ⁊ dormire
nō remouent hoīem a naturali diſpoſi
tione: ſed potius ordinant̄ ad bonū na
ture. ¶ Ad ſcđm idē doctor dicit: ꝙ in il
lo ſtatu hō poterat corpus p̄ſentare ne
pateret̄ ab aliquo duro. Poterat q̄dem
ꝑ ꝓpriā rōnē ꝑ quā poterat vitare noci
ua. Poterat etiā ꝑ diuinā ꝓuidētiam q̄
ſic ipſum tuebat̄: vt nihil eū occurret ex
improuiſo a quo lederet̄. ¶ Ad tertium
reſpōdet Alexan. in.ij. volu. ſumme ſue
q.j. ꝙ q̄uis hō haberet naturā triſtabi
lem nunq̄ʒ tn̄ triſtaret̄ dūmodo rō ꝑ ne
gligentiaʒ ⁊ ꝓprio ſtudio nō deficeret.
Cōcludūt itaq̄ʒ doctores oīno impaſſi
bilitatē illius ſtatus. Vn̄ Iſiđ. li. de tri
ni. ait: Si hō in paradiſo innocēs viue
ret: nec ignis eū vreret: nec aqua merge
ret: nec aerꝫ abſentia ſuffocaret: nec oīa
q̄ nocēt mortalibus impediret̄. ⁊ Aug.
li.xiiij. de ciui. dei. c.xxvj. ait: Nihil cor
ruptionis i corpore vel ex corpore vllas
moleſtias: vllis eius ſenſibus ingere
bat. Nullus itrinſecus morbus: nullus
ictus metuebat̄ extrinſecus. Sūma in
carne ſanitas erat in aīo tota tranq̄lli
tas. Sicut i paradiſo nullus eſtus aut
frigus: ſic i eius habitatore nulla ex cu

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

piditate vel timore accidebat bone vo-
luntatis offenſio. Nihil oi̅no triſte: ni-
hil erat inaniter letu̅. hec ille. Notãduꝫ
tn̄ ẜm dicta Sco. ꝛ dn̄i Bon̄. ꝛ alioꝝ do
ctoꝝ di. xix. ij. lib. ꝙ impaſſibilitas illa
no̅ erat dos ſicut impaſſibilitas btoꝝ:
qm̄ ſolu̅ priuabat actu̅: ſed no̅ potẽtiã
patiendi. Impaſſibilitas vero btõꝝ pri-
uat actu̅ ꝛ potẽtiã paſſionis ẜm omneꝫ
ſtatum. Et ne cui impoſſibile videatur
qd̓ dicimus de ſtatu primi hoīs omnia
ad dei voluntatem ꝛ ordinem referẽdo
inſpiciamus exempla quibus patere po
teſt qualiter deus actum ſuſpendit acti
uorum ꝛ paſſiuoꝝ approximatoꝝ ꝛ no̅
impeditoꝝ: ita vt actio no̅ fuerit ſecuta
ſicut ẜm naturã factu̅ fuiſſet. Eſt qͥppe
ignis elementu̅ maxime actiuitatis: et
nihilominus tres pueros in ardentem
fornacem miſſos vt co̅burerent: nec mi-
nime leſit: quinimmo ambulabãt i̅ me-
dio flãme laudãtes ꝛ bn̄dicẽtes deum.
Dan̄. iij. Sctĩfica Agnes flãmis iniecta
fuit ꝛ nihil ſibi nocuit. Johãnes euãge
liſta Domitiani crudeliſſimi tpibus: ro
me in doliu̅ feruẽtis olei miſſus illeſus
exiuit. Idem etiam venenu̅ mortiferum
bibit: quo exhauſto duo alij extincti fue
rant: ipſe vero intactus permanſit. Quid
plura? Indomitas feras manſuetas fe-
cit deus ſanctis ſuis. Nõne fecit ſempi
ternus deus ꝙ illos nedu̅ offendere au
ſe ſunt: veru̅etiam eis obediebant ac ſi
ratione vigerent? Ferociſſimi inter ani
malia leones reputantur: ꝛ tn̄ Antonio
miniſtrabant ad terram effodiendaꝫ ꝑ
ſepultura pauli primi heremite: vt in vi
tiſpatrum de paulo legitur: Leonis p̄-
ſidio abbas zoſimas ſancte marie egy-
ptiace corpuſculu̅ ſepeliuit. Leonẽ etiã
Hieronymus habuit: qui ita obediens
erat vt ꝛ aſinum monaſterij ad paſcua
dirigeret. De Jona legimus ꝙ fuit a ce
te deuoratus: ꝛ poſt triduum ad littus
ab eadẽ belua ſanus fuit eiectus. Jone
ij. Nec mirandu̅ ſi ad ipſum rerum oim
opificem ſapientiã atqꝫ potentiam iſta
referamus. Ipſe ſiquidem ꝛ hec tẽpora
tenebrarum ꝓut melius indicauit hoī
co̅uenire aliquibus beluis marinis do
nauit vt cum hoīe familiaritatẽ co̅tra-
here poſſent. Sicut de delphine Plini-
in li. de naturali hiſtoria ait: Delphin-
hoīem nequaqꝫ vt alienu̅ expaueſcit ſi
obuiã nauigijs venit exultans alludit.
Solinus aũt de mirabilibus mundi li.
j. inquit: Auguſto principe i campania
delphinu̅ puer fragmẽtis panis primo
allexit: ꝛ intantum ꝯſuetudo valuit vt
alendu̅ ſe etiam manu ipſius crederet.
Morqꝫ cuꝫ ꝓtuliſſet puerilis audacia
eu̅ inter ſpacia lucerni lacus euectauit.
Vn̄ effectu̅ eſt vt a Baiano littore pue-
rum equitantẽ vſqꝫ ad puteolos vehe-
ret. Hoc per annos plurimos tãdiu ge-
ſtu̅ eſt donec aſſiduo ſpectaculo deſine-
ret eſſe miraculum. Sed vbi puer obijt
ſub oculis publici deſiderij merore del
phinus interijt. In africo quoqꝫ littore
delphinus ab hipponẽſibus paſtus eſt
tractandu̅qꝫ ſe prebuit impoſitoſqꝫ fre
quenter geſtauit: ꝓco̅ſul africe Flauia-
nus ipſe eu̅ contingit. Apud iaſſum au
tem vrbẽ pueru̅ delphinus adamauit.
Quẽ per maria inſidentẽ cum vndoſior
fluctus necauiſſet: delphinus ad terras
reuerit: ꝛ ac ſi ille reatu̅ ſuu̅ fateret: pe-
nitentiu̅ ſuã morte mulctauit: nec am-
plius in ꝓfunda reuerti voluit. Hec A.
Gellius in li. noctiu̅ acticaru̅. ꝛ Aug. li.
j. de ciui. dei. c. xiiij. dicit: ꝙ Arion citha
riſta optimus a Periandro corinthioꝝ
rege artis gratia dilectus fuit: a quo li
centia obtẽta ſiciliã ꝛ alias partes ita-
lie viſitauit: demulcẽs aures oim ꝛ mẽ-
tes: adeo vt multas quãtitates pecunie
congregaret. Et reuerti proponens Co
rinthum: elegit ſibi nauim ꝛ nautas co
rinthios. Naute aũt proiecta in altum
naui tenueru̅t concilium de ipſo necan-
do. Arion aũt intellecta morte pecuniã
ꝛ bona ſua obtulit ꝛ cuncta que habe-
bat illis dedit pro ſalute. Tunc ei nau-
te inquiunt: ſibi vim proprijs manibus
no̅ inferre: ſed imperãt ꝙ ipſe ſolus in
mari ſaliet. Orauit tu̅c citharedus Ario̅

ꝙ ſibi permittāt nobiles veſtes capere
⁊ cuꝫ fidibus illius carmē canere. Nau
te vt delectarentur eius cantu qđ oraue
rat cōceſſerūt. Arion ergo ſtans in ſum
mo puppis ornatus altiſona voce can=
tauit: demū cum fidibus: ⁊ ornatu ſeſe
in profundum egit. Naute nequaꝗ̄ du
bitantes qn periſſet curſum ſecuti ſunt
Sed contigit delphinū aduenīſſe dor=
ſoqꝫ ſuo cantorē in latoniam regionem
deportaſſe. Arion ṽo petiuit Corinthū
retulitqꝫ oīa regi. Qui nautas fecit inq̄
ri. Quibus inuentis interrogauit quid
foret de Arione. Qui reſpōderūt ꝙ eēt
in italia. Quos tñ mētiri volētes rex de
veritate conuicit. Huius hiſtorie argu=
mento dicit. A. Gellius ꝙ athenis ſuo
tempore ſculptum atqꝫ pictūm videba
tur ſimulacrum. ſ. delphinus vehēs ſu=
per quo effigies ſedebat humana. Diri
mus iſta vt clareat oībus non eſſe durū
qđ loquimur de hoīs conditi impaſſibi
litate. ¶ Secunda difficultas eſt de illi
us ſtatu immortalitate: quomodo ſcilꝫ
poterat tunc corpus hoīs eſſe incorru=
ptibile ⁊ immortale. Nam omme cōpo
ſitum ex contrarijs eſt naturaliter diſ=
ſolubile ⁊ corruptibile: igit̄ ⁊c. Ad iſtud
reſpōdet Hugo ī li. de ſacris: vbi ponit
tres ſtatus humane nature.

Primus eſt nature condite.
Scđs eſt nature lapſe.
Tertius eſt nature beate.

¶ In primo ſtatu habuit hō poſſe pec=
care ⁊ poſſe nō peccare: ⁊ ſic habuit poſ
ſe mori ⁊ poſſe non mori ⁊ hoc fuit pri=
ma humani corporis imortalitas. ¶ In
ſecundo ſtatu habuit poſſe mori ⁊ non
poſſe nō mori. Et ſic poſſe peccare ⁊ nō
poſſe non peccare: quoniam in hoc ſta=
tu eſt peccandi ⁊ moriendi neceſſitas.
¶ In tertio ṽo ſtatu habebit poſſe nō
mori ⁊ nō poſſe mori: ſicut ⁊ poſſe non
peccare ⁊ non poſſe peccare: qm̄ ad hūc
ſtatum pertinet moriendi ⁊ peccādi im
poſſibilitas. Sanctus ṽo Tho. in. j. par
te. q. xcvij. ar. j. dicit: ꝙ aliqđ poteſt di=
ci incorruptibili tripliciter. Uno modo
ex parte materie: eo. ſ. ꝙ non habet ma
teriam ſicut angelus. Uel habet mate=
riam que non eſt potentia niſi ad vnaꝫ
formam: ſicut corpus celeſte: ⁊ hoc dici
tur ſm naturā incorruptibile. Alio mo=
do aliquid dicit̄ incorruptibile ex parte
forme: q꞉. ſ. rei corporali inheret aliqua
diſpoſitio per quā totaliter a corruptio
ne ꝓhibetur. Et hoc đr incorruptibile
ſm gloriam: q꞉ vt Aug. dicit in epiſtola
ad Dioſcoꝝ: tā potenti natura fecit de=
us aīam vt eius beatitudine redundet
etiam in corpus plenitudo ſanctitatis
⁊ incorruptionis vigor. Tertio modo đr
aliquid incoruptibile ex parte cauſe effi
cientis. Et hoc modo in ſtatu innocen=
tie fuit incorruptibilis ⁊ immortalis: q꞉
deus ſic voluit. Hinc ait Auguſtinus in
queſtionibus noui ⁊ veteris teſtamen=
ti. Deus hominem fecit qui ꝗ̄diu non
peccaret immortalitate vigeret: vt ſibi
autor eſſet aut ad mortem aut ad vitā.
Et idem in libro de baptiſmo paruulo=
rum. ait: Fiebat inquit ordo iuſticie: vt
ſicut anima domino ſuo: ita ei corpus
obediret. Et in lib. xiij. de ciui. dei. c. iij.
ait: Fatendum eſt primos homines ita
fuiſſe inſtitutos: vt ſi nō peccaſſent nul
lum genus mortis experirentur. Sed
eoſdem primos homines ita fuiſſe mor
te mulctatos: vt quicquid eorum ſtirpe
fuiſſet exortum eadem pena teneretur
obnoxium. Et ibidem paulopoſt idem
ait: Pro magnitudine quippe culpe illi
us: naturaꝫ dānatio mutauit in peius:
vt qđ penaliter ꝓceſſit in peccātibus ho
minibus primis: etiā naturaliter ſeque
ret̄ in naſcētibus ceteris. hec ille. ⁊ idē
in li. xiiij. de ci. dei. c. xxvj. dicit: Uiuebat
itaqꝫ hō in paradiſo ſicut volebat: ꝗ̄=
diu hoc volebat qđ deus iuſſerat. Uiue
bat fruēs deo ex quo bono bonus erat.
Uiuebat ſine vlla egeſtate: ſic ſemꝑ vi=
uere habēs in poteſtate. Cibus aderat
ne eſuriret: potus ne ſitiret: lignum vi=
te ne illum ſenecta diſſolueret. hec ille.
¶ Tertia difficultas dicitur de cibi ne=
ceſſitate. Si enim corpus erat im=

paſſibile quõ cibis indigebat. Et reſpõ
der Aug. in qſtionibus noui ⁊ veteris
teſti: ꝙ imoꝛtalitas ꝓmi ſtat⁹ erat ſm
vim quãdã ſupnaturalẽ in aĩa reſiden
tẽ: nõ aũt ꝑ aliquã diſpoſitionẽ coꝛpoꝛi
inherẽtẽ. Uñ ꝑ reſolutiõe coꝛpis aliqd
de humido. ſ. coꝛpis poterat deꝑdi: ⁊ ne
totalr̃ conſumeret: neceſſe erat ꝑ aſſum
ptionem cibi homini ſubueniri.

¶ De vita hoĩs ſm ſtatuꝫ nature lapſe
quõ ĩcurrit neceſſitatẽ moꝛiẽdi. Ca. ij.

Secundo cõſideremus hoĩs
vitã ſm ſtatũ nature lapſe.
Peccante ſiquidẽ hoĩe itro
ducta fuit lex moꝛtꝭ: vt mo
reretur vſqꝫ ad ꝯſummatio
nem ſeculi: iuxta cõminationẽ dei dicẽ
tis Geñ. ij. Quacũqꝫ die comederis ex
eo moꝛte moꝛieris. i. moꝛtis neceſſitatẽ
ĩcurreres vel moꝛti obligat⁹ eris ſm ꝙ
exponit Aug. ſuper Geñ. Uerũtñ in il
lis pꝛimoꝛdijs longa fuit vita illoꝛum:
adeo vt audientes Adam vixiſſe nõgẽ
tis. xxx. annis. ⁊ Malalehel octingen
tis. xcv. annis. et Jareth nongentis
lxij. annis. et Mathuſalem nongen
tis. lxix. annis. vt pꝫ Geñ. v. plurimum
admirãtur. Unde apud pleroſqꝫ varia
⁊ falſa quideꝫ de annis illis opinio eſt

de diuersitate annorum

exoꝛta. Nam vt dicit Aug. libꝛo. xv. de
ciuitate dei. c. xij. Aliqui dixerũt ꝙ de
cem anni illius tꝑis accipiũtur ꝓ vno
anno nr̃o: volentes ꝙ nongẽti anni ex
illis eſſent nonaginta. Sed falſum eſſe
hoc conſtat vt ex codicibus colligitur.
Habet̃ eñ Geñ. v. c. Centuꝫ ⁊ triginta
annoꝝ erat Adã qñ tertiũ genuit filiũ.
Qui ãni ſm illos eſſent tredecim ex no
ſtris. Sed omittamus Adã: qꝛ foꝛtaſſe
etiam qñ creatus eſt generare potuit.
Sed quid de Seth: de quo habetur ꝙ
centum quinqꝫ erat annoꝝ quando ge
nuit Enos: ac per hoc nõdum habebat
annos vndecim. Enos vͦ nonaginta
erat annoꝝ qñ genuit Caynan: ⁊ ſic no
uem annos habebat. Caynan autẽ ſe
ptuaginta erat annoꝝ qñ genuit mala
lehel: et ſic ſeptẽ annos habebat. Quis
homo generatñ in ſeptem annis: ſic tũc
anni ſeptuaginta nuncupant̃ ꝙ ſepteꝫ
fuerũt. Plinius vͦ cũ audiſſet homies
ad tot perueniſſe annos hec omnia in
ſcitia ipſa ꝓueniſſe eſt arbitrat⁹: iquiẽs
quoſdam tranſiſſe annũ eſtate ⁊ alium
hyeme. Archades triũ menſium annos
habuiſſe: egyptios ⁊ lauinios tredecim
Acharnanas ſex. Contra quã opinionẽ
Aug. ſuper Geñ. ad lr̃am adducit ſcri
pturam dicentem: Sexenteſimo anno
vite Noe menſe. ij. die ſeptima menſis:
rupti ſunt oẽs fontes abyſſi magne. Et
Geñ. c. viij. Requieuit arca mẽſe ſepti
mo vigeſimoſeptimo die mẽſis ſuꝑ mõ
tes armenie. At vͦ aque ibant ⁊ decre
ſcebant vſqꝫ ad decimũ mẽſem. Et poſt
ſubdit ſcriptura. Sexcenteſimopꝛimo
anno vite Noe pꝛimo menſe pꝛima die
mẽſis imminute ſunt aque ſuꝑ terraꝫ.
Tales igitur erant tunc anni: quales ⁊
nũc. Et ſi adhuc vltra queraẽ: quõ tam
diu hominũ illoꝝ vita poterat elõgari.
Ad hoc reſpondet Nicolaus de lyra ſu
per Geñ. v. c. ex verbis Joſephi in. ſ. li.
antiquitatũ: qui opinioni nr̃e imo ſcri
pture ſancte de annis cõcoꝛdat aſſerẽs
Hiero. egyptium: ⁊ Beroſiũ Caldeniũ
⁊ Manethã idẽ tenuiſſe in illis libꝛis:
quos de antiquitate ſcripſerunt ꝙ hoc
fiebat multiplici rõne. ¶ Pꝛima ratio
ſumitur ex bonitate cõplexionis pꝛimo
rũ parentũ: qui fuerũt a deo imediate
foꝛmati: ⁊ per ꝯñs optime cõplexiõis:
⁊ ſic ad longioꝛẽ vitam diſpoſiti. Et illa
bonitas cõplexiõis magis deuenit ad
hoĩes ꝓpinquos illi⁹ tꝑis q̃ ad remo
tos tꝑis moderni. ¶ Scda rõ ſumitur
ex modo viuendi: quia tꝑate viuebant.
¶ Tertia ratio ſumit̃ ex bonitate nutri
menti: qꝛ ante diluuiuꝫ terrenaſcentia
fuerunt melioꝛa q̃ poſt: qꝛ inũdatio di
luuij fuit ꝓ maioꝛi parte ex aqs oceani
ſalſis: que inducunt ſterilitatem terre:
et per conſequens reddunt peioꝛa ter
renaſcentia ex quibus abbꝛeuiatur ho
minis vita. ¶ Quarta ratio ſumitur ex
ſciẽtia Ade: quia foꝛmatus fuit in ſciẽ

ſic pfectiõe. et ideo cognouit virtutes
fructuũ herbarũ ⁊ lapidũ pcioſorum:
que faciunt ad cõſeruandã ſanitatez ⁊
vitã prolongandã: ⁊ de hoc docuit ho
mines illius tpis. ¶ Quinta rõ ſumit
ex bono aſpectu ſiderũ ſuper regionez
illam in qua manebãt: q: aſpect⁹ mul⸗
tũ facit ad lõgitudinẽ vite. Sed p mo
tũ celi cõtinuũ mutatus eſt tpe proce
denti. ¶ Sexta ratio ſumit ex diſpoſi⸗
tione diuina hoc ordinãte: vt per lon⸗
gam vitã hoim multiplicaret gen⁹ hu
manũ. Propter oia hec Aug. c. viij. li.
xv. de ciui. dei manuducit nos ad intel
ligendã illius vite diuturnitatem: q:
non potuiſſent tot hoies ex vno multi
plicari niſi per lõgũ tractũ tpis. Nam
magiſter hiſtoriaꝝ dicit ſup Gen. x. c. ⁊
Aug. narrat in li. queſtionũ ſup Gen.
q ex tribus filijs Noe adhuc eo viuen
te nati ſunt vigintiqttuor milia viroꝝ
⁊ centũ ⁊ decẽ: preter mulieres ⁊ puu⸗
los. Vixit quippe Noe poſt diluuium
annis. cccl. ⁊ fuerũt oẽs anni noe nõ⸗
genti qnquaginta: ſicut ptz Gen. ix. c.
Ex vno inſup Abraam dicit Aug. vbi
ſ. nõ multo ampli⁹ quadringentis an
nis numeroſitas hebreoꝝ gẽtis tanta
procreata eſt: vt in exitu eiuſdẽ popu⸗
li de egypto ſexcẽta milia hoim fuiſſe
referant bellice iuuẽtutis. Et ſi dicat
q poſt diluuiũ non tãdiu vixerũt ho⸗
mines: cũ dñs dixerit Gen. vj. Erũt di⸗
es illius cẽtum viginti annoꝝ. Rñdet
Aug. c. xxiiij. li. xv. de ciui. dei. Nullõ
nõ fuit tps humane vite poſt diluuiũ:
ſed termin⁹ aſſignat⁹ ad pniaz his qui
in diluuio erant perituri. Et vt teſtat
magr hiſtorie ſcholaſtice. dixit dñs hec
verba ante annos viginti q̃z inciperet
arca fieri q̃ facta legit cẽtũ annis. Vel
ſm Strabonẽ eo anno hoc dixit deus
quo cepit arca fieri. Sed q: in malicie
perſeuerauerũt: ante prefixũ terminũ
ſ. centeſimo anno deleti ſunt. Nã etiã
poſt diluuiũ vixerint hoies ſupra cen⸗
tũ ⁊ viginti annos ptz. Habemus enĩ
c. xj. c. Gen. Sem erat cẽtũ annoꝝ qñ
genuit arphaxat biẽnio poſt diluuiũ
⁊ poſt vixit quingentis annis. Salevi
xit quadringentis trigintatribus an⸗
nis. Vixit Heber. cccclxiiij. an. Vixit
Thare. ccv. an. Vixit Abraaz. clxxv. an
nis. Gen. xxv. Vixit Yſmael. cxxxvij.
annis Gen. xxv. Et ſic etiã alij plurimi
quos longũ eſſet cõmemorare. Nõ tñ
ppterea hi qui tandiu vixerunt mortẽ
euadere potuerunt.

¶ De vita hoĩs ſm ſtatũ nature repa⸗
rate. Caplm. iij.

T Ertio cõſiderem⁹ hoĩs vitaz
ſm ſtatutũ nature reparate.
In quo. ſ. poſt aduentũ xpi ⁊
eius mortẽ ac aſcenſionez in
celũ breui⁹ q̃ prius hoies vitã finiũt.
Si enĩ ppter pctm̃ mors eſt ſubſecuta
⁊ introducta: cur nõ poſt ſatiſfactionẽ
que facta eſt xpi paſſione totalr eſt re⸗
mota. Et ſic dicim⁹ ex doctrina Alex.
in. iij. ⁊ dñi Boñ. diſt. xix. ar. j. q. iiij. q
xps incarnat⁹ eſt vt hoib⁹ ſubueniret ⁊
pro eis ſatiſfaceret. Hõ aũt peccando
incurrit aliq̃ dãna principalia: vt puã
tionẽ diuine viſionis ⁊ deſtinationez
in limbo. Aliq̃ vo incurrit ex cõſequẽ⸗
ti: vt famẽ: ſitim: laborẽ: mortẽ: ⁊ hu⸗
iuſmodi. Debuit itaq̃z xps ita p hoie
ſatiſfacere vt meli⁹ ipſe hõ cõſeq̃ poſ⸗
ſet beatitudinẽ eternaz. Hoc aũt fit re
manẽtib⁹ penalitatib⁹: q: hoies ppter
has vel pctm̃ hoĩs lapſi ↄſitent vel cõ
patiunt xpo paſſo: vel de regno celoꝝ
curant. Ut enĩ inq̃t Aug. ſup pſ. Ecce
turbat mũdus ⁊ amat. Quid ſi tranq̃l
lus eſſet ⁊ formoſus. Quõ ei hereres
q̃ ſic amplecteris fedũ. Flores ei⁹ quõ
colligeres: ſi ſic a ſpinis non reuocas
manũ. Et in lib. de vbis dñi idem ait:
Ideo de⁹ felicitatib⁹ hui⁹ ſcli amaritu
dinẽ miſcet: vt alia q̃rat felicitas cui⁹
dulcedo non eſt fallax. Et lz xps vt ta⸗
ctũ eſt ab his penalitatib⁹ non libera
uit nos vt nunc: ipſi⁹ tñ fiet merito vt
in generali reſurrectione: put dicetur
in ſequẽtib⁹: beati ſua corpora reaſſu⸗
mant ĩpaſſibilia; ĩmortalia ⁊ glioſa:

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cū quibus eternaliter letabūtur in glo
ria celeſti: in qua xp̄s benedictus viuit
⁊ regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Animā eſſe īmortalē ſua nobilitate
exēplis ⁊ teſtificatiōe ꝓbaṫ. Ser. iij.

Iuſti aūt in
perpetuū viuēt. Dei
viuentis ṽba ſunt.
iterum vbi. ſ. Predi
cant eqdem publice
amatores mundi: ni
hil poſt mortē homi
ni ſupereſſe animāq ſimul aiunt cum
corpore interire: ideoq nullū agendū
bonū eſſe pro futura vita cōſequenda.
Cui errori dānatiſſimo in hoc ſermōe
quātū poterim⁹ reſiſtem⁹. Oſtendem⁹
aūt aīe īmortalitatē: q̄ a corpore exuta
nō moriṫ: nō corrūpiṫ nec vt iſti aiunt
deſinit eſſe: īmmo beati ſunt illi quos
dn̄s inuenerit vigilantes: ⁊ vhe illis q̄
negligūt pn̄iam peccōꝝ ſuoꝝ. Ad intel
ligendū ṽo qualiter aīa rationalis ſit
immortalis vtemur tribus modis.

Primus modus erit ipſius aīe nobi
lis conditio.

Scd̄s mod⁹ erit mrtoꝝ teſtificatio.

Terti⁹ mod⁹ erit exēploꝝ coruſcatio.

¶ Qꝫ tanta eſt nobilis anime ↄditio φ
omnium corporꝝ ſuperiorū ⁊ inferiorū
dignitatem excedit. Caplm. j.

Primus modus ad oſtendendū
anime īmortalitatem ēē nobi
lis cōditio que vtiq talis eſt
φ aīa ipſa rōnalis excedit di
gnitatē quorūcūq corporꝝ: ſiue īferio
rū ſiue ſuperiorꝝ. Qꝫ aūt omni corpe no
bilior ſit aīa rationalis probaṫ tripl'r.

Primo autoritate.

Secundo ratione.

Tertio exemplo.

¶ Primo ꝓbaṫ autoritate. Nā inquit
Ariſt. j. de aīa. Aīa aūt aliqd meli⁹ eſſe
⁊ antiqui⁹. i. nobilius impoſſibile eſt.
Impoſſibilius aūt adhuc intellectu. ſ.
eſſe aliqd nobili⁹. Rōnabiliꝫ em̄ eſſe
hꝫ ⁊ nobiliſſimū ⁊ diuinū ſm naturā.
Idē in. j. de aīa in p̄ncipio docet qua
liter ſciā de aīa quantū ad bonitatē: ⁊
honorabilitatē eſt preponēda alijs ſci
entijs naturalib⁹: q̄ ſunt de nūero bo
noꝝ honorabiliū ꝓpter bonitatē ſub
iecti qḋ eſt aīa intellectiua q̄ eſt nobi
lior oī corpe. Ad idē dicit Aug. in li. de
libero arbitrio. vbi ait: Oīs aīa oī cor
pore eſt nobilior ſeu melior. Et in lib.
lxxxiij. q̄ſtionū. Oīs aīa melior eſt oī
corpe. Meli⁹ eſt em̄ qḋ viuificat q̄ qḋ
viuificaṫ. Corp⁹ aūt ab aīa viuificari:
nō animā a corpore nemo ambigit. Et
idē in lib. de duab⁹ aīab⁹. Anima luce
iſta quā hoīes venerāṫ melior eſt q̄
quidem illa intelligiṫ mēte: hec ſenſu
corporis innoteſcit. Et in li. viij. de ci.
dei. c. xiij. dicit: Oī corpi preferunṫ ani
me. Et in li. ſoliloquioꝝ. Quicquid em̄
celi ambitu cōtineṫ: inferi⁹ hūana aīa
eſt. Et idē ī li. de quātitate aīe. Quēad
modū fatēdū animā humanā nō eſſe
qḋ de⁹ eſt: ſic preſumēdū eſt nihil inter
oīa que dicūtur ipī deo eſſe ꝓpinqui⁹.
Et Chryſo. ī libro de lapſu mūdi. Quā
to celū terra pulchri⁹: tāto aīe pulchri
tudo oēm formā pulcherrimi corporis
ſupat. Ad idē eſt glo. in. c. Cuꝫ ſit. ex de
etate ⁊ q̄li. ordi. q̄ dicit: Aīe precioſiores
res ſunt cūctis reb⁹ etiā corpalib⁹. Idē
hr̄. xij. q. j. c. Precipim⁹. ⁊. xxiij. q. iij. c.
Si habes. Et de peni. ⁊ re. c. Cū īfirmi
tas. Et. C. de ſacroſan. eccl'. l. Sācim⁹.

¶ Scd̄o ꝓbaṫ rōne q̄ triplex pōt eē.

Prima ratio creationis.

Scd̄a ratio ordinationis.

Tertia ratio aſſimilationis.

¶ Prima rō ēē creationis. Qꝫ aīa no
bilior eſt φ ipſa corpa creata: ⁊ in eſſe
producta ſi attendam⁹ adhuc tria.

Primū ſcꝫ a quo ſit creata.

Scd̄m ſcꝫ de quo ſit creata.

Tertiū qualiter ſit creata.

¶ Primo qdē aīa rōnalis creata eſt a
deo opifice ſummo. Vn̄ glo. ſup illud
ps. xxxij. Qui finxit ſigillatim corda eo
rū. dicit: Creauit de⁹ aīas ſingulorū p
ſe. Aduertēdū tn̄ φ phi qdā cū platōe

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dixerunt ꝙ aie fuerũt ſil' create in cor-
poribꝰ ſtellarũ: ⁊ poſt formatꝫ corpibꝰ
iſtis organicis: ꝑ orbes planetarũ ad
hoc viuificãdũ deſcẽdũt: ⁊ poſtmoduꝫ
corruptis corpibꝰ illuc reuertuntur: ⁊
poſtmodũ ſuo loco ⁊ tpe iterũ ad alia
corpa deſcẽdũt. Hãc opinionẽ videtur
narrare Macrobiꝰ explanãs ſomniuꝫ
Scipiõis. Sed hec opinio eſt ꝯ phiaꝫ
q̃ dicit ꝙ potiꝰ actꝰ oꝫ fieri in propria
materia. Vñ ſi opinio iſta eſſet va: aia
corpibꝰ nõ eſſet pfectior. Fuerũt inſup
heretici q̃dã dicẽtes: ꝙ anime fuerunt
create in celo cũ angelis: q: ſunt eiuſ-
dẽ nature: ⁊ poſtmodũ ad ſuggeſtionẽ
dei tenebrarum peccauerunt: ⁊ merito
illiꝰ peccati in corpa ſunt retruſe tanꝙ̃
in carcerẽ: vt ibi purgent': vt cũ purga-
te ſunt ad celeſtẽ gliaꝫ reuocentur. Et
hec opinio eſt manicheoꝝ q̃ cõtrariat'
fidei xpiane: ponẽs nullã animã debe-
re ignari. Cõtrariat' etiã phie: cũ põit
ꝙ corpꝰ cõparat' ad aiaꝫ nõ ſicut pfe-
ctibile: ſꝫ ſicut carcer. Qd ſi verũ eſſet:
ſeq̃ret' ꝙ hõ nõ eſſet vera ſpẽs: cum ex
anima ⁊ corpe nõ fiat vnũ. Eſt adhuc
opinio talis ꝯ ſenſibilẽ experientiã: q: vi
demꝰ animã quãtũcũqꝫ bonaꝫ nolle a
corpore ſeparari: adeo vt aie etiã btẽ vt
videt' in ſequẽtibꝰ inclinationẽ habe-
ant ad ipſ corpꝰ ſibi vniẽdũ. Ideo illa
opinio eſt abijciẽda Cui Aug. ꝯtradi-
cit li. de eccle. dogma. vbi ait: Credẽdũ
eſt ⁊ firmiter tenẽdũ ꝙ aie nõ ſunt ab
initio create. vt Origenes finxit: aut
in corpibꝰ ſeminant'. vt Luciferiani. ⁊
cyrillꝰ ⁊ q̃dã latinoꝝ affirmãt ſed a deo
aiam creari ſimul ⁊ infundi in corpore
cõpoſito ⁊ formato. h' ille. ¶ Scdo attẽ-
dendũ eſt de q̃ ſit aia creata. Et heretici
q̃dã parit' etiã ⁊ phi dixerunt aiam de
dei ſuba eſſe pductam. Naꝫ ſm Aug.
priſcillaniſte manichei ⁊ gnoſtici: vt
ptꝫ li. vij. ſup Gen. ad lrãm. ⁊ li. ꝯtra
Fauſtũ. ⁊ in li. de duabꝰ aiabꝰ. dicebãt
ꝙ aia eſſet oĩno qd deꝰ eſt: vel aliquid
eſſe de ſuba dei. Idipm tenuit Euripi-
des phs vt teſtat' Tulliꝰ in li. tuſcu. q̃-
ſtionũ. Et ipſe Tulliꝰ li. eodẽ earũdem
q̃ſtionũ ait: Spũs hũanꝰ ex diuina mẽ-
te, diſertus cũ nullo alio niſi cũ ipo deo
cõparari põt. Et Sen. ad Lucillũ epla
lxvj. inq̃t: Nihil aliud eſt aia q̃ ps diui-
ni ſpũs in corpꝰ nrm imerſa. Hoc ideꝫ
ſcripſit ſupra Macrobiꝰ ſõniũ Scipio-
nis. Quã opinionẽ deiecit Aug. li. de
origie aie: q̃ñ ſi ita eẽt: aia nec i meliꝰ
nec in peius labi poſſet. Et iterũ. Deꝰ
multaꝝ aiarũ formatiõe laceraret'. Vñ
idẽ Aug. li. de fide ad petruꝫ ait: Non
vniꝰ nature pñt eẽ q̃ fecit ⁊ factuꝫ. Alij
inſup phi ex elemẽtꝫ aiaꝫ ꝯſtare aſſerue-
rũt. Vt ei ſcribit Ariſt. i. j. d' aia. Demo-
critꝰ dixit aiam eſſe ignẽ quẽdã. In li-
bro de vita ⁊ morte Ariſt. legit': Eracli-
tũ ſp affirmaſſe deos oẽs ex igne eſſe ⁊
ex igne vniuerſa ꝯſtare: et aiaꝫ fauillã
eẽ ſtillãtis eẽntie: zeno ſtoicus ⁊ leucip-
pus illd idẽ pfitebant' ſm Tulliũ li. j.
q̃ſtionũ tuſcu. Hoc idẽ affirmabat Hip-
parchꝰ put ſcribit Macrobiꝰ i li. j. ſup
ſomniũ Scipionis. Ad illd aũt tenere
moti ſunt: q: aia pñte corpꝰ calet: ⁊ re-
cedẽte frigeſcit. Diogenes teſte pho in
j. de aia dixit aiam eſſe aerẽ. Cui ꝯcor-
darũt Eleãtes ⁊ Criſippꝰ: vt ſcribit Gre-
goriꝰ nazizenꝰ in libro de natura hoĩs.
Anaximenes: vt ait Aug. libro. viij. de
ciui. c. ij. oẽs rerum cauſas aeri dedit.
Nã dicebat deos aiaꝫ ⁊ oĩa alia ab ae-
re gigni: cũ abſq; aere ulla aialia cerne-
ret ꝑcreari moriq; ſubito aere pdito.
Hic ſm Pliniũ in libro de naturali hi-
ſtoria inuenit horologiũ. Thales mileſiꝰ
ꝑut refert Tulliꝰ li. j. de natura deoꝝ.
materiã poſuit in humore eãm naſcẽ-
di: tenuitq; deũ ex aq̃ cũcta formaſſe: ⁊
alia hmõi de aia locuti ſunt delatran-
tes. Cõtra q̃s theologi ꝯuenerũt affirmã-
tes de nihilo a deo aiaꝫ eẽ creatã. Vñ
Aug. in libro de quãtitate anime ait:
Nõ ex his notꝫ vñtatiſq; naturis aia
facta eſt q̃s iſtis corporeis ſenſibꝰ tãgi-
mus. Nam neqꝫ ex terra: neqꝫ ex aere:
neq; ex aq̃: neqꝫ ex igne: neqꝫ ex his oĩ-
bus: neq; ex alijs coiũctis hoꝝ ꝯſtare

animā puto. Nec nūc diſputanduꝫ eſt
qualiter deus poſſit ex nihilo aliqd fa-
cere q̄ ⁊ angelos de nihilo ſicut ⁊ aīas
voluit creare. ¶ Tertio attendendum
eſt qualiter aīa ſit creata: ſcilꝫ q꞉ ſpiri-
tualis ⁊ incoꝛpoꝛalis ſubſtātia. Ut em̄
Auguſtinꝰ ait: anima ſubſtātia eſt in-
coꝛpoꝛea regens coꝛpus. Sed ignaris
non facile perſuademꝰ ſpm̄ eſſe aīam
⁊ nō coꝛpus: q꞉ vt Thom̄. dicit. q. lxxv.
arti. j. pꝛime partis. dicūt ſola coꝛpoꝛa
eſſe: ⁊ qđ nō eſt coꝛpus nihil eſſe: cū tn̄
deus ſpiritꝰ ſit Joh. iiij. c. ⁊ angeli ſpi
rituales eſſe dicant. Hinc eſt ꝙ Lactā
tius in. vij. li. diui. inſti. c. ix. de inuiſi-
bili deo dicit: Quia deus ab hoīe vide
ri nō pōt: ne quis tn̄ putaret ex eo ipo
deū nō eſſe: q꞉ moꝛtalibꝰ oculis nō vi
deret: inter cetera ſuoꝝ inſtitutoꝝ mi-
racula fecit etiā multa quoꝝ vis q̄dē
appareret: ſubſtantia autē non videre
tur ſicut eſt vox odoꝛ ventus: vt haruꝫ
rerū argumēto ⁊ exēplo etiā deū licet
ſub oculis nō veniret de ſua tn̄ vi ⁊ ef-
fectu ⁊ operibus cerneremꝰ. hec ille.
Angelos etiā nō ſolū bonos: ſed etiaꝫ
malos. i. demones eſſe ex effectu magi
carū artiū cōſpicimus: de quibus nūc
loqui omittimus: quia latius ſuo loco
tractabimus. Ad aīam igitur incoꝛpo
ream veniamꝰ: quam eſſe Alexā. in. ij.
ſic oſtendit. Uidemꝰ inquit quedā coꝛ
poꝛa que nō nutriunt: nec augmētan-
tur: nec generant: nec mouent niſi mo
tu violentiſſimo vt lapides. Quedam
que nutriunt ⁊ augmentant: vt plāte.
Quedam vo que vltra hec mouent: ⁊
ſentiunt: vt animalia. Quedā vo q̄ vl-
tra hec agūt rōne. Si ergo harū opa-
tionū eſſe coꝛpoꝛeitas pꝛincipiū ⁊ cauſa:
inuenirentur tunc in oībꝰ opibꝰ: ſed
hoc eſt falſum. Ergo illud a q̄ ille opa-
tiones pꝛoueniunt: non erit coꝛpꝰ ſed
aīa. Inſup videmꝰ actiones in quibꝰ
conueniunt vegetabilia: ⁊ animalia: ⁊
homines: vt nutrire ⁊ generare. Et vi-
demus actiones cōmunes hoībꝰ ⁊ bru
tis: in quibus non cōmunicant vege-
tabilia: vt ſentire ⁊ imaginari. Et vide
mus alias q̄ ſunt pꝛopꝛie hominibus:
vt ratiocinari ⁊ intelligere: vt inter bo
nū ⁊ malū verū ⁊ falſum diſcernere: ⁊
hmōi. Ergo erit in vegetabilibꝰ pꝛinci
piū generationis: qđ quidē eſt anima
vegetatiua. In animalibꝰ brutis pꝛin-
cipiū mouendi ⁊ ſtandi: qđ eſt aīa ſen-
ſitiua. In hoībus vo pꝛincipiū rōcinā
di ⁊ intelligēdi: qđ eſt aīa intellectiua.
Quiſnā explicet quot ſunt hoīm opa-
tiones: que licꝫ per coꝛpus exerceant
tanq̄ per inſtrumentū nihilominꝰ ab
ipſa pꝛocedūt. Quanta eſt pꝛeteritarū
rerū memoꝛia. Quanta ad futura pꝛui
dētia? Quot picture: quot artes: quot
ad capiēdū aues: piſces: ⁊ indomitas
feras modi diſtincti? Quot ad pugnā-
dum arma? Quot ad nauigandꝰ ma-
re diſpoſitiones mirabiles? Quot ad
inueniendā ſciendāq̄ꝫ veritatem artiū
liberaliū ſcientie. Unde iſta in homīe.
Certe nō ab ipſo coꝛpoꝛe: ſed ab ipſa
aīa. Unde Aug. homines naturaꝫ aīe
ſcire volentes redarguit in libꝛo cōfeſ-
ſionuꝫ dicens: Eunt hoīes mirari alta
montiū: ingentes fluctus maris: ⁊ al-
tiſſimos lapſus fluminū occeani ambi-
tū ⁊ gyꝛos ſyderū: ⁊ ſeipſos relinquūt
nec mirant. Et in libꝛo de ſpū ⁊ anima
idē Aug. dicit: Qm̄ dictum eſt mihi vt
meipſum cognoſcā: non poſſum ſuſti-
nere vt me habeaꝫ incognitum. Ma-
gna autē negligentia eſt neſcire qđ ſit
illud quo celeſtia tam pꝛofunde cogi-
tamus: naturalia tam ſublimi indaga-
tiōe inueſtigamꝰ ⁊ de ipſo quoq̄ꝫ crea-
toꝛe noſtro tā ſubtilia deſideramus ſa-
re. Nec eſt res pegrina: nec longe quo-
dāmodo quo ipſa ſapimus: ſed adeſt
ſemꝑ nobiſcuꝫ tractat: loquit: ⁊ intus
neſcitur. Datū eſt illi tam ingeniū re-
rū ſcire ſecreta: ⁊ ſeipſum cognoſcere
non pōt. hec ille. Anima itaq̄ꝫ ſpūalis
eſt. Neq̄ꝫ ex hoc aīas ⁊ angelos eiuſdē
ſpeciei dicimꝰ: lꝫ angeli ſpūales intel-
lectualeſq̄ꝫ ſubſtantie ſint. Qđ Oꝛige-
nes tenuit: vt dicit ſctūs Tho. j. parte

q.lxv.ar.vj.⁊ in.q.vij.ſcḋi libꝛi.q̄ſtio
de aïa. Cōtra quē idē Tho. dicit: ꝙ
que habēt diuerſas pfectiōes ſm
ſpeciem: differūt ſpecie: ſed angelus ⁊
anima habent diuerſas rōnes ſm ſpe
ciem: ergo angelus ⁊ aïa differunt ſpe
cie. Anima em̄ rationalis hoī pbet ſpe
ciē ⁊ actū ſpecificū: qḋ non facit ange-
lus. ¶ Scḋo pbatur ꝙ aïa omni cor-
poꝛe ſit nobilioꝛ rōne oꝛdinationis.
Quidnā eſt quo ipſa ſit finis oīm cor-
porū: imovt phs dicit. ij. phyſi. omniū
rerū que ſunt. O q̄m miranda eſt omniū
rerū elementoꝝ celoꝝ: ūq; varia pulchri
tudo. Quāta eſt in omnib⁹ creaturis
creatis bonitas? quātaq; in cūctis vti
litas? Ideo audi o aïa miſera: o aïa
pigra qualiter tibi ſeruiunt vniuerſa.
Reſpice inquit Hugo in libꝛo de arra
ſponſe. vniuerſum mundū: ⁊ cōſidera
in eo ſi aliquid ſit qḋ tibi non ſeruiat.
Omnis nāq; creatura ad hūc finez di-
rigit curſum ſuū: vt obſequijs tuis fa-
mulet ⁊ vtilitati deſeruiat: tuiſq; oble
ctamētis pariter ⁊ neceſſitatibus ſm
affluentiā indeficientez occurrat. Hoc
celum: hoc terra: hoc mare: hoc aer: cū
his que ſunt ī eis vniuerſis explere nō
ceſſant. hec ille. Et ſi dicatur debēr iſta
oīa ad coꝛpoꝛis cōditionē referri: poſ-
ſumus reſpondere coꝛpoꝛa iſta ꝑpter
animā eſſe. Unde Ariſto. in. ij. li. de aïa
ait: Oīa em̄ coꝛpoꝛa phyſica aïe inſtru
menta ſunt: ſicut animaliū: ſicut ⁊ plā
tarū: tanq̄ gratia anime extrīſeca. Eſt
ergo coꝛpus anime inſtrumentū oꝛga
nicū. Ideo Aug. in li. ſoliloquioꝝ ad
deū dicit: Oīa dn̄e que dicūtur ſub pe-
dibus hoīs ſubieciſti vt ſolus hō ſup
omnia tua tuus eſſe totus. Exterioꝛa
nanq; p coꝛpoꝛe cuncta creaſti: ipſum
vo p aïa: aīam vo pro te: vt tibi ſoli va
caret: te ſolum amaret: ⁊ poſſideret ad
ſolaciū. hec ille. ¶ Tertia ratio ad oſtē-
dendū aïe imoꝛtalitatē dr̄ aſſimilatio-
nis: q: aïa deo aſſimilat. Nā Geñ. j. di
xit de⁹. Faciam⁹ hominez ad imaginē
⁊ ſimilitudinē noſtrā. Qḋ negātes he-
retici reputant. xxiij. q. iij. c. penultīo.
De iſta vo ſimilitudine dicem⁹ ſuo lo-
co diffuſi⁹. Nūc tn̄ dicim⁹ aīam deo ſi-
milē q: ſicut deus eſt ſimplex ⁊ nō cō-
ponit: ſic aïa q̄ de nihilo eſt creata: ſi-
cut de⁹ eſt īmoꝛtalis: ita ⁊ aïa. Et alie
ſunt hmōi ſimilitudines q̄ nō accipiū
tur ſm idētitatē: ſed ſm quandā pro-
portionē. ¶ Tertio pbat exēplo: ꝙ oī
coꝛpoꝛe ſit aïa nobilioꝛ. Naz videmus
ſctōs crucifixiſſe coꝛpa ſua ⁊ dura peni
tentia caſtigaſſe vt anima ſalua fieret.
Quanta fuit pauli pꝛimi heremite pe
nitētia in heremo: de quo ſcribit Hie-
ro. in vitiſpatrū. Oēm in ſolitudine du
xit etatē cibū ⁊ veſtitū ei palma pꝛebe
bat. Quid fecit Antoni⁹? quid Hylari-
on? quid Machari⁹? quid Franciſc⁹?
quid Dominic⁹? O ſancti ⁊ amici dei:
dicite nobis quare tot vigilijs ⁊ oꝛatio
nibus ⁊ diſciplinis carnē veſtraz moꝛ-
tificaſtis? Reſpōdebūt certe oēs. Pro
pter aīam. O martyꝛes triūphantes:
cur vos tot cruciatib⁹ expoſuiſtis ⁊ tot
ſupplicijs: ⁊ moꝛi nō recuſauiſtis? Ite
rum ⁊ ipſi clamabūt ⁊ dicent: Pꝛopter
aīam. O ieſu benedicte: cur tu trigīta
annis in mundo ⁊ ampli⁹: famē: ſitim:
laboꝛes: ſudoꝛes: vulnera: ⁊ liuoꝛes ſu
ſtinuiſti? Statī clamabit. Propter ani
maz. O aïa nobilis: o aïa delicata: cur
tuam in tot exēpplis nobilitatē nō cu-
ras agnoſcere? Reſpice aïa miſera: q:
carnē p te ſuſcepit xp̄us: p te paup na
tus eſt in preſepio: p te circūciſus: p
te pegrinatur in egyptū: p te ieiunat:
pro te oꝛat: p te lachꝛymat: p te pati-
tur: p te ſanguinem fudit. Ideo Bern̄.
in meditationib⁹ ait: Sublime eſt aïe
pꝛincipiū: que nō niſi ſanguine xp̄i re-
dimi potuit. Quaz ergo cōmutationē
pro aïa tua das: q̄ p nihilo das illam?
Nōne dei fili⁹ cū eſſet in ſinu patris a
regalibus ſedib⁹ ꝑpterea deſcendit: vt
eā liberaret a poteſtate diaboli? Quaz
cū vidiſſet pctōꝝ funib⁹ irretitam iam
iamq; demonib⁹ tradēdā vt moꝛte dā
naret ꝑpetua: fleuit ſup illā que fiere

ſe neſciebat. Nō ſolū aūt fleuit: ſʒ etiā femori permiſit: vt ſui ſanguinis ꝑcio redimeret. h ille. Et Hugo ī libro de arra ſpōſe ait: Amplius mihi vtilis eſſe nō debeo qui tātū deo placui vt mori dignaret ne perderet me. Patet ergo ex dictis quanta ſit aīe nobilitas: ꝛ quantū corpa cūcta dignitate precellit quātū infeliciſſimi pctōres ſuis miſerijs vilem fedāqʒ reddūt ac faciūt. Cuʒ itaqʒ tanta ſit anime nobilitas: quō poterimus eā dicere interire cū corpore: quaſi deus tā egregiā creaturā cōdidiſſet: vt eā taʒ breui tpe perimeret? Concludendū eſt ergo cū verbis catonis q̄ in li. de ſenectute Cicero ſcripſit vbi ſic habetur: Sic mihi perſuaſi: ſic ſentio: cū tanta celeritas animoꝝ ſit: tāta memoria ꝑteritoꝝ futuroꝝ ꝓuidētia: tot artes: tāte ſcie: tot inuēta nō poſſe eaʒ naturā q̄ res ipſas cōtineat eſſe mortalē.

¶ Q animam eſſe immortalē teſtificatione ꝓbatur. Capl'm. ij.

Secūdus modus ad oſtendendū anime immortalitateʒ: ē multorum teſtificatio. Adducemus autē tria teſtimonia;

Primū eſt philoſophoꝝ.
Scōm eſt ſanctoꝝ atqʒ doctoꝝ.
Tertiū eſt theologoꝝ.

¶ Primū teſtimonium eſt phoꝝ: q̄ ſuo modo anime imortalitatē ꝯfeſſi ſunt. Vn̄ Seneca ad Lucillū epl'a. xxxvj. ſic ait: Mors illa quā pertimeſcim⁹ ꝛ recuſam⁹ iter mutat: vitā nō eripit. Alius enī expectat qui nos reponat in luceʒ dies. Idē in libro de naturalib⁹ q̄ſtionib⁹ ait: Si tranq̄lle volum⁹ viuere: in expedito habēda eſt aīa: vt ſiue illā inſidie: ſiue egritudīes petāt: quid aliud debeo niſi vt exeat exhortari: ꝛ cū oīb⁹ eā bonis emittere: Vade inquā: vade fortiter: vade feliciter: nihil dubitans: fac qd̓ q̄ꝗ faciendū eſt. En rerū natura q̄ generauit expectat ꝛ loc⁹ iſto melior ꝛ tutior. Auerrois ſup. xj. metaph. Anima rōnalis manet poſt mortē: ꝛ finis ꝓſperitatis eius erit ſi coniungat primo motori. Galien⁹ in libro de ſpermate. Sicut lumen ſolis qd̓ eſt incorporale ſeparatur ab aere ab omni oculoꝝ intuitu ſine corruptione: ſic ꝛ anima ſine ſui corruptione ſeparat a corpore. Plato inſup phs nobiliſſim⁹ anime immortalitatē primo cōfeſſus eſt. Nam vt dicit Macrobius in libro ſaturnaliū. Et A. Gelli⁹ in libro noctiū acticarū librū edidit de immortalitate anime: quē Tulli⁹ tranſtulit in latinū. Denominat aūt ille liber a Phedrone quodā Socrati ꝛ Platoni adeo dilecto: vt plato nomini ſuo librū dicaret. In dicto igitur libro plato ſic ait: Perfectus ꝛ purgat⁹ hinc tranſiēs habitabit cū deo. Idē plato in Thimeo. Anima eſt immortalis ꝛ ſm ꝙ vicerit paſſiōes vel victa fuerit premiabitur: vel puniet poſt hanc vitā. Macrobius in prologo ſup ſomniū Scipionis ſic ait: Sic habeto omnib⁹ ꝙ patriā ſeruauerint iuuerint auxerint: certū eſſe in celo diffinitū locū vbi beati ſempiterno euo fruant. Lact. libro. vij. diuinaruʒ inſti. aduerſus gen. refert: ꝙ Polites quidā cōſuluit Apollinē mileſiū: vtruʒ remaneat anima poſt corp⁹: an diſſoluatur. Qui rn̄dit. Anima ꝙdiu vinculis tenet in corpe corruptibiles, paſſiones ſentiēs mortalib⁹ cedit doloribus. Cū vo humanam ſolutionē ꝓuelociſſimam poſt ſolutū corpus inuenit: oino ad ethera fert: ꝛ manet in eternū. Tullius in q̄ſtionib⁹ tuſculanis ſic ait: Nō eſt lugēda mors quam ſequit immortalitas. Idē in Phil. Breuis a natura nobis data eſt vita: ſed memoria bene acte vite ſempiterna. Que ſi non eſſet longior q̄ꝫ hec vita: quis eſſet tā amēs qui maximis doloribus ꝛ periculis ad laudē glioſamqʒ cōſcēderet: Saluſti⁹ in libro de repu. dicit: Diuitiaꝝ ꝛ fame gloria flura atqʒ fragilis eſt; virtus clara eternaqʒ habet: ergo ꝑclara facies: magne diuitie: ac he vires corporis breui dilabunt: ingenia ꝛ egregia facinora: ſicut aīa immortalia ſunt. Quin-

ſilan⁹ dicit: Si q̄s ſciat q̄s ſit finis bo
noꝝ q̄ vera felicitas nunq̄ ſibi videbit
p̄matura morte perire. Lucreti⁹. Re
dit idē retro de terra qđ fuit ante. Sꝫ
qđ miſſuꝫ eſt ex etheris oris. Id rurſuꝫ
celi fulgētia tēpla receptāt. Cicero in
li. de ſenectute dic̄: Apđ xenophontez
mͦriēs Cyrus maior hoc dixit: No
lite arbitrari o mihi chariſſimi filij me
cū a vobis diſceſſero nuſq̄ aut nulluꝫ
fore. Nec eñ dū erā vobiſcuꝫ animum
meū videbatꝭ: ſed eū eſſe in hoc corpe
ex his reb⁹ quas gerebā intelligebatꝭ.
Eundē ergo eſſe creditote etiā ſi nullū
videbitis. Nec vͦ clarorꝝ viroruꝫ poſt
mortē honores pmanēt: ſi nihil ipſoꝝ
animi efficerēt quo diutius memoriaꝫ
ſui teneremꝰ. Mihi nunq̄ quidē per-
ſuaderi pōt aīos cū in corpibus eſſent
mortalibus viuere: cuꝫ exiſſent ex his
emori. Et paulopoſt. Verū ex vita ita
diſcedo tanq̄ ex hoſpitio: nō tanq̄ e do
mo. Cōmorādi eñ nobis natura diuer
ſoriū dedit nō habitādi. O preclarum
illū diē: cū ad illud diuinorꝝ aīorꝝ cōci-
liū cetūq̄ pficiſcar: cūq̄ ex hac turba
ꝛ colluuiōe diſcedā. Proficiſcar eñ nō
ſolū ad eos viros de q̄bus antea dixi:
veruetiā ad Catonē meum quo nemo
vir melior nat⁹ eſt: nemo pietate pre-
ſtantior. Et in eodē li. introduxit Cato
nē ſic dicētē: Ego veſtros pr̄es. P. Sci
pio tucq̄. C. Leli. viros clariſſimos: mi
hiq̄ amiciſſimos viuere arbitror: ꝛ ea
quidē vita: q̄ eſt ſola vita nominādа.
Nā dū ſumus incluſi in his cōpagini-
bus corpis: munere quodaꝫ neceſſita-
tis ꝛ graui ope perfungimur. Eſt enim
celeſtis anim⁹ ex altiſſimo domicilio
depreſſus: ꝛ quaſi demerſus in terraꝫ:
locū diuine nature: eternitatiq̄ ↄtra-
riū. Sed credo deos imortales ſpiraſ-
ſe aīos in hūana corpa vt eſſent q̄ ter-
ras tuerent: quiq̄ celeſtiū ordinē cōtē
plātes imitarent cū vite modo atq̄ cō
ſtātia. Nec me ſolū rō ac diſputatio im
pulit: vt ita ſenberē: ſꝫ nobilitas etiaꝫ
ſumnoꝝ phoꝝ ꝛ autoritas. Audiebaꝫ
pythagoreoſq̄ incolas pene nr̄os qui
eſſent italici phi quōdaꝫ noīati nunq̄
dubitaſſe: q̄n ex vniuerſa mēte diuina:
delibatos animos haberem⁹. Demon
ſtrabant mihi pterea q̄ Socrates ſu-
premo vite die de imortalitate aīoruꝫ
diſſeruiſſet: ꝛ is q̄ eſſet omniū ſapientiſ-
ſimus oraculo Apollinis iudicat⁹. Si
militer Didym⁹ ad Alexādrū cui⁹ vͦba
hec ſunt. dicit: Nos nō ſum⁹ hui⁹ mun
di incole: ſꝫ aduene: nec ita in orbē ter
rarū venim⁹: vt in eo libeat ↄſiſtere: ſꝫ
tranſire. Properam⁹ eñ ad patriam legi
bus nullis delictorūq̄ pōderib⁹ pgra-
uati ꝛc. Valeri⁹ maxim⁹ li. ij. c. j. anime
imortalitatē fatet aſſerēs fuiſſe moreꝫ
galloꝝ mutuare pecunias vt eas reci-
perēt apud inferos. Quid plura. Phi
nō tm̄ vͦbo: ſꝫ etiaꝫ exēplo aīe oſtende-
rūt imortalitatē. Nā refert Aug. lib. j.
de ciui. dei. c. xxij. q̄ phs q̄dā cui nomē
Theobrot⁹ lecto Platonis libro de im
mortalitate aīe: de muro ſe p̄cipitē de
dit atq̄ iterfecit ſeipm. Et Lactan. li.
iij. diuinarū inſti. dic̄: Multi ex his q̄
eternas eē aīas ſuſpicabant: tanq̄ in-
certiſſimi migraturi eēnt ſibi ipſis ma-
nus intulerūt. vt Cleantes: Criſippus
Zeno: ꝛ Empedocles. ꝛ ex romāis Ca-
to q̄ fuit in oī vita ſua ſocratice vitatꝭ
imitator. Oīm hoꝝ hiſtoria omiſſa de
Catone libet aliq̄d declarare. Plures
eñ ſic dicti ſunt. Fuit nāq̄ q̄daꝫ Cato
Ceſorin⁹: de q̄ meminit Tulli⁹ lib. j. de
amicitia: quē etiā cōmēdauit Plini⁹
de virꝭ illuſtrib⁹: aſſerēs q̄ q̄dragies
quater accuſat⁹: p ſe ſolū cāꝫ dixit: op-
time q̄ fuit abſolut⁹. Et Valeri⁹ li. viij.
ſub rubrica de ſtudio ꝛ induſtria di.
Nūq̄ fuit ita aggrauat⁹ q̄ p aliū defen
di voluiſſet. ꝛ Tulli⁹ in. q. tuſcu. di. li. j.
q̄ fuit i eo tāta elloquētia quāta illis
tpib⁹ dici poſſet. ꝛ Valeri⁹ vbi. ſ. inq̄t
q̄ erat doctiſſim⁹ lr̄is grecis ꝛ latinis.
Latias tn̄ didicit ſꝫ Pli. de virꝭ illu-
ſtrib⁹: dū iā eēt ſenex ꝛ i ſardinia ptor.
Hic vt notat in ſpeculo: tedio duplicis
q̄rtane affect⁹ vt beatiore vita frueret ſe

ipſum interfecit. Fuit alius Cato filiꝰ
ſupradicti vir bellicoſus: de quo Fron
tinus de re militari refert: ꝙ dū in bel
lo contra macedonie regem pugnaret
equo ꝓlapſus: cum ſe recollegiſſet: ani
maduertit gladium cecidiſſe e vagina:
quē fortiter recuperauit: ⁊ vulneratis
hoſtibus ad ſuos rediit. Qđ exemplū
adeo romanos accēdit ad pliū: ⁊ mace
dones terruit: vt macedones vinceren
tur. Fuit ⁊ alius Cato q̄ Marcus Ca-
to dicebat' filius ſupradicti ⁊ nepos
Cenſorini qui cōſul in africa diem clau
ſit extremū. Fuit ſ'o aliꝰ Cato q̄ ⁊ Por
cius filius p̄cedētis Marci Catonis:
qui vticenſis d'r: q2 in vtica lybie ciui-
tate ſe occidit. Et de hoc loquit' Lact.
in autoritate allegata. Cauſa aūt fuit
vt nō ſubiceret' a ceſare: qm̄ ipſe pom
peianas partes fuerat ſecutꝰ. De quo
Aug. libro. i. de ciuitate dei. c. xxiij. di-
cit ꝙ nō fortitudine: ſed impatiētia ſe
peremit. O q̄ cōfundi deberent xpiani
anime negantes immortalitatē: quā-
doquidē ⁊ ipſi philoſophi gentiū v'bo
⁊ ope aīam nunq̄ mori tam lucidiſſi-
me teſtificati ſunt. ¶ Scđz teſtimoniū
eſt ſanctoꝝ atq3 doctoꝝ. Oēs q̄ppe ſan
cti aīe imortalitatem predicant. Unde
Sap. iij. c. dicit Salomon. Iuſtorum
anime in manu dei ſunt: ⁊ non tanget
illos tormētum malicie: viſi ſunt ocu-
lis inſipientiū mori: illi aūt ſunt in pa
ce. Et Jacob patriarcha Gen̄. xxxvij. cū
ſibi filij dixiſſent de Joſeph ꝙ fera peſ
ſima deuoraſſet eū. Deſcendam inquit
ad filiū meū lugēs in infernū. Et To-
bias cū ſecū fuiſſet dicebat his qui in-
ſultabāt ei Tob. ij. Filii ſanctoꝝ ſumꝰ:
⁊ illam expectamꝰ vitam quam deꝰ da
turus eſt his q̄ fidē ſuam nunq̄ mutāt
ab eo. Septē fratres inſup cum certi
eſſent de aīe immortalitate teſtificati
ſunt. ij. Machab. vij. Cū eīm Antiochꝰ
cōtra fas cōpelleret eos carnes porci-
nas comedere: nec vellēt obedire: iuſ-
ſit ſartagines ⁊ ollas eneas ſuccēdi: q̄-
bus ſtatī ſuccenſis iuſſit ei q̄ prior fue-
rat locutꝰ amputari linguā: ⁊ cute ca-
pitis abſtracta: ſummas quoq3 manꝰ
eiꝰ ⁊ pedes p̄cidi ceteris eiuſdē fra-
tribus ⁊ m̄re inſpicientibꝰ. Et cū iam
per oīa inutilis factꝰ eſſet: iuſſit ignem
ei admoueri: ⁊ adhuc ſpirantē torreri
in ſartagine. In qua cū diu cruciaret'
ceteri vna cū matre inuicē ſe hortaban
tur fortiter mori. di. Dn̄s deus in ſer-
uis ſuis cōſolabit'. Mortuo hic p̄mo
ſcđs capit': ⁊ cute capitꝫ eiꝰ cū capillis
detracta interrogabant ſi māducaret
prius ꝙ toto corpore p mēbra ſingula
puniretur. At ille r̄ndens patria voce
dixit: Non faciam. Non ideo: q2 frater
meus crudeliter cōſecutus eſt mortem
negabo dn̄m. Propter qđ ⁊ ille ſeq̄n-
ti loco p̄mi tormēta ſuſcepit: ⁊ in vltio
ſpū ɔſtitutꝰ ſic ait: Tu q̄dē ſceleſtiſſime
in p̄ſenti vita nos pdis ſed rex mūdi
defunctos nos ꝓ ſuis legibꝰ in eterne
vite reſurrectiōe ſuſcitabit. Poſt hunc
tertius illudit': ⁊ linguam poſtulatꝰ ci-
to ꝓtulit: ⁊ manꝰ cōſtanter oſtendit ⁊
cū fiducia ait: E celo iſta poſſideo: ſed
propter dei legē nūc hec ipſa deſpicio:
q2 ab ipſo me maiora recepturū ſpero.
Ita vt rex ⁊ q̄ cū ipſo erāt mirarentur
adoleſcētis animū: ꝙ quaſi nihilū eſti
maret cruciatꝰ. Et hoc ita defuncto q̄r
tū vexabant ſilr torquētes. Et cum iam
eſſet ad mortē ſic ait: Potius eſt ab ho
minibꝰ morti datos ſpem expectare a
deo: iterū ab ipſo reſuſcitandos. Tibi
eīm reſurrectio nō erit ad vitā. Et cum
eū amouiſſent quintū vexabāt. At ille
reſpiciens in eū dixit: Poteſtatem inter
hoīs habēs cum ſis corruptibilis facis
qđ vis. Noli aūt putare genꝰ noſtrū a
deo eſſe derelictū. Tu aūt patiēter ſu-
ſtine ⁊ videbis magnā poteſtatē ipſiꝰ:
quali te ⁊ ſemē tuū torq̄bit. Poſt hūc
ducebāt ⁊ ſextū. Et is mori incipiens
ſic ait: Noli fruſtra errare. Nos eīm pro
pter noſmetipſos hec patimur peccan
tes in deū noſtrū ⁊ digna admiratione
facta ſunt in nobis. Tu aūt patienter
ſuſtine ⁊ videbis magnā poteſtatē ipſiꝰ

qualiter te ⁊ ſemē tuum torq̄bit. Poſt
hūc duxerūt ⁊ ſeptimū: q̄ ſili mō aīoſe
tormēta excepit. At mater pn̄s exiſtēs
morientib⁹ filijs talia loquebat̄: Ne-
ſcio qualiter in vtero meo apparuiſtis
Nec em̄ ego ſpūm ⁊ aīam donaui vo-
bis ⁊ vitā ⁊ ſinguloꝝ mēbra nō egoip
ſa cōpegi: ſʒ mūdi creator q̄ formauit
hoīs natiuitatē: quiqꝫ omniū inuenit
originē: ⁊ ſpūʒ vobis iterū cū mīa red
det ⁊ vitā. Ad vltimū cū ad adoleſcen-
tiorē veniſſent dicebat: Fratres mei
modico nūc dolore ſuſtēato ſub teſta
mento vite eterne effecti ſunt. Poſt
quos oēs ⁊ mater cōſumpta eſt. Simi
liter ⁊ doctores ſancti aīe immortalita
tem teſtant̄. Primus nāqꝫ eſt Aug. q̄
xiij. lib. de trini. c. iiij. ait: Aīa hʒ mor-
tē ſuaʒ: cū vita beata caret: q̄ vere aīe
vita dicēda eſt. Sed immortalis: ideo
nūcupat̄: qm̄ qualicūqꝫ vita etiā vita
miſerrima nūqꝫ deſinit viuere. Et ideʒ
in libro de ſpū ⁊ aīa dicit: Immorta-
lis eſt anima: ne a creatoris ſui ſimili-
tudine diſcrepare videat̄. Nō em̄ pote
rat eſſe imago ⁊ ſimilitudo dei: ſi vllo
mortis termino clauderetur. Et in lib.
de eccle. dogma. ait: Soluʒ hominem
inuenimus habere aīaʒ ſubſtantiuā: q̄
exuta corpore viuit ⁊ ſenſus ſuos atqꝫ
ingenia viuaciter tenet: nec cū corpo-
re moritur ſicut arabi aſſerūt: nec poſt
modicū iteruallū ſicut zeno q2 ſubalr̄
viuit. Et ideʒ in encb. ⁊ ponitur. xiij.
q. ij. c. tps. Tēpus qd̄ inter hoīs mortē
⁊ vltimā reſurrectionē interpoſitū eſt
aīas abditꝭ receptaculis cōtinet: ſicut
vnaqueqꝫ digna eſt vel req̄e vel erūna
pro eo qd̄ ſortita eſt in carne dū viue-
ret. Et Gre. li. iiij. dial. ſic loquit̄: Tres
vitales ſpūs creauit oīpotēs de⁹. Vnū
qui carne nō tegit̄: nec cū carne morit̄
Aliū q̄ carne tegit̄: ſed nō cū carne mo
rit̄. Tertiū q̄ carne tegit̄ ⁊ cū carne mo
ritur. Primus eſt angelicus ſpūs. Se-
cūdus eſt ſpūs hūanus. Terti⁹ ē ſpūs
iumētoꝝ oīmqꝫ brutoꝝ aīaliū. hec ille
Et Hiero. ad hīdictū eūdē rephēdēs
de immoderato dolore pro morte filie
ſue dicit: Charitatis tue ſcripta ꝑcepi
in q̄b⁹ animū tuū dolore cōmotū de fi
lie dormitione cognoui. Non aliud in
te admirat⁹ ſum ꝙ xpiani pectoris in
te xtutē ablatā fuiſſe. Stupeo mirū ſi
dei penetratū vulnerib⁹ orbitatꝭ: quē
ſopire debuerat ſpes reſurrectiōis ⁊ re
gni celeſtis. Et Anaſtaſi⁹ papa. xiij. q.
ij. c. hūt. ad idē ait: Habēt forſitan illi
iuſtā lōgi doloris excuſationē: q̄ vitaʒ
alterā neſciūt: q̄ de hoc ſeculo ad meli
us eſſe trāſitū nō cōfidūt. Nos aūt q̄
hoc credim⁹ ⁊ docemus: cōtriſtari ni-
miū de obeūtibus nō debem⁹. At vt
cōcludam⁹ audiēdus eſt xps qui. x. c.
Mat. dicit: Nolite timere eos q̄ occi-
dunt corpus: aīam aūt nō poſſunt oc-
cidere. Sed poti⁹ eū timete q̄ pōt aīaʒ
⁊ corpus ꝑdere in gehēnā. Et Mat.
v. Gaudete ⁊ exultate: q2 merces veſtra
coploſa eſt in celis. Mat. xxv. Ibunt
hi in ſuppliciū eternū: iuſti aūt in vitā
eternam. Omitto alioꝝ teſtimonia ne
lōgitudine verboꝝ audiētes tediū ſu-
ſcipiant. Hoc tm̄ addens ꝙ oīa que
ſcripta ſunt taʒ in vtroqꝫ teſtamento
ꝙ̄ in libris doctoꝝ ecclie hanc virtutē
directe vel indirecte cōcludūt. ¶ Ter-
tiū teſtimoniū ē theologoꝝ q̄ i. ij. di.
xix. mltiplr̄ aīe imortalitatē defendūt
Eſt tn̄ hui⁹ veritatis inter ceteros de-
fenſor acerrim⁹ di. Bon. vbi. ſ. ar. j. q.
j. q̄ ait pmo: ꝙſi ꝯſiderem⁹ aīaʒ i cōpa
ratiōe ad diuinā iuſticiā: neceſſe eſt il-
laʒ eſſe imortalē. Ad diuinā q̄ppe iuſti
ciam ſpectat: vt nihil qd̄ bn̄ ⁊ iuſte fit
vergat i malū exitū. Sed ſm oēs ſapi
entes ⁊ morales phos: poti⁹ dʒ hō pa
ti mortē ꝙ̄ recedere a veritate vite: ⁊ a
veritate iuſticie: Sed ſi oīno ꝑimeret̄
aīa: ꝑimeret̄ oīs iuſticia q̄ eſt in ipa:
ergo talis ꝑpeſſio q̄ ē iuſta: ⁊ quā lau
dat oīs rō recta malū hr̄et exitum: qd̄
eſt ꝯtra diuinā iuſticiā. ¶ Scdo ſi cōſi
derem⁹ aīaʒ in cōparatiōe ad ꝓpriaʒ
virtutē neceſſe ē eā eē immortalē. Nā
cuiuſlibet ſubſtātie corruptibilis ope-

ratio antiquaꝶ ⁊ ſeneſcit in tpe. Sed aĩe rõnalis opatio: nec antiquaꝶ: nec ſeneſcit in tpe: immo iuueneſcit: q: in antiqs eſt ſapiẽtia: ⁊ in multo tpe prudẽtia. ¶ Tertio ſi cõſideremus aĩaꝫ in cõparatiõe ad ſuũ finẽ neceſſe eſt eam fieri immortalẽ. Nã finis imponit neceſſitatem his que ſunt ad finẽ. Finis ꝟo ipſius aĩe eſt beatitudo. Si ergo btũs eẽ nõ põt: q̃ bonũ qꝺ hꝫ põt amittere: igiꝶ neceſſe eſt aĩaꝫ eſſe ĩmortalẽ.

¶ Qꝛ aĩam eſſe immortalẽ exẽploꝝ coruſcatione ꝓbatur. Caplm. iij.

Tertius modus ad oſtẽdẽdum anime immortalitatẽ eſt exemploꝝ coruſcatio. Poſſumꝰ aũt ſubdiſtinguere tria exẽpla.

Primũ exẽplũ ꝺꝛ apparitionis.
Scꝺm exẽplũ ꝺꝛ exauditionis.
Tertiũ exẽplũ ꝺꝛ defenſionis.

¶ Primũ exẽplũ ꝺꝛ apparitionis. Et ſi dicaꝶ quõ põt aĩa apparere cũ ſit inuiſibilis ⁊ incorpea. Dicimꝰ ꝙ deo volẽte apparẽt aliqñ aĩe in vigilia: ⁊ aliqñ in ſomnis. De apparitiõe in ſõnis nõ eſt dubiũ ꝙ viſio illa ẽ imaginaria q̃ fit ꝑ aliquã repñtationẽ alicuꝰ rei corporalis. Illa ꝟo apparitio q̃ fit ĩ vigilia ſicut apparitio moyſi Mat. xvij. ĩ trãſfiguratiõe ⁊ aĩaꝝ aliarũ: de qbꝰ diceꝶ in ſequẽtibꝰ qualꝛ fiat difficile eſt aſſignare. Nã aliq dicunt ꝙ aĩa moyſi apparuit ibi ĩ ꝓprio corpe qꝺ aſſũpſit ad tps. Qꝺ videꝶ tenere Aug. ĩ li. de mirabilibꝰ ſacre ſcripture. li. iij. c. xiij. Sed dicit Tho. iij. pte. q. xlv. ar. iij. ꝙ liber ħ falſe aſcribiꝶ Aug. iõ q̃ ibi traduntꝶ nõ ſunt autẽtica. Itẽ alij dicũt ꝙ aĩe pñt apparere ĩ alienis corpibꝰ aſſũptis ſicut apparẽt ãgeli. Recitat Dionyſiꝰ in epl'a ad Timotheũ: qualꝛ Petrus ⁊ Paulus ſibi appuerũt ĩ hec ꝟba. Attẽde miraculũ vide ꝓdigiũ frater Timothee. Die enĩ victimatiõis coꝝ pſto fui Poſt mortẽ ꝟo illoꝝ vidi eos inuicem manu ad manꝰ intrãtes portas orbis ⁊ indutos veſte luminis: ⁊ colore claritatis ⁊ lucis ornatos. hec ille. In legẽda inſup pauli narraꝶ ꝙ cũ ipſe duceretꝶ ad locũ paſſiõis cuidã matrõe plãtille eiꝰ diſcipl'e obuiauit. q̃ ꝟꝫ Diony. alio noĩe lenobia nũcupabatur. Que flẽs orationibꝰ Pauli cõmẽdare cepit Cui paulus. Uade plantilla eterne ſalutis filia: cõmoda mihi velũ quo caput tuũ tegis: ⁊ illo oculos meos ligabo: ⁊ poſtmodũ illud tibi reſtituã. Cũ ergo ad locũ paſſionis veniſſet: verſus orientẽ manibꝰ in celũ extẽſis deuotiſſime cũ lachrymis prima vice orauit. Poſtmodũ vt dicit Dionyſiꝰ ſuis oculis impoſito velo plãtille extẽdit collũ ⁊ ſuſcepit coronã. Et ꝑcutiente carnifice amputatũ eſt caput pauli. Tũc beatiſſimus in ipo ictu explicauit veluꝫ: ⁊ collegit ſanguinẽ ꝓpriũ ⁊ ligauit euꝫ ⁊ obuoluit ⁊ tradidit eũ femine. Et reuerſo carnifice dixit ei Lenobia. Ubi dimiſiſti magiſtrũ meũ paulũ. Rñd t. Cũ ſocio iacet ibi extra vrbem in valle pugilũ: ⁊ velo tuo velata eſt facies eiꝰ. Et ipa rñdens ait: Ecce nũc intrauerũt petrꝰ ⁊ paulꝰ induti veſte preclara: et coronas fulgẽtes habebãt in capitibꝰ. Et ꝓtulit velũ ſanguine cruentatũ: et mõſtrauit eis. Propter qꝺ multi fuerũt ad xp̄m cõuerſi. ¶ Scꝺm exẽplũ. In legenda quoqꝫ pauli primi heremite legiꝶ ꝙ beatꝰ Antonius ille magnus vidit angelos aĩam pauli ad celos deferentes. Qui currẽs ad eiꝰ cellã inuenit eũ genibꝰ flexis ad modũ orãtis: ita vt viuere eũ eſtimaret. Sed cũ mortuum didiciſſet: dixit: O ſanctiſſima aĩa qꝺ gerebas in vita: in morte monſtraſti. Sicqꝫ adiutoriũ duoꝝ leonũ ſuꝑuenientiũ: ipm tradidit ſepulture. ¶ Tertium exẽplũ eſt de ſancto Germano: de quo dicit Greg. ij. dialogoꝝ: ꝙ ſctũs Bñdictꝰ lõge a capuana ciuitate poſitus: ipſiꝰ aĩaꝫ in globo igneo ad celuꝫ ferri ab angelis aſpexit. ¶ Quartũ exẽplum eſt de beato Frãciſco: de quo refert dñs Bon. in legẽda maiori: ꝙ illa hora q̃ obdormiuit: vnꝰ ex fratribꝰ vidit ipſius aĩam ſub ſpecie ſtelle pcul

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

gide in celū recto tramite ſurſum ferri
Miniſter quoqꝫ fratrū terre laboris:
qui tūc erat frater Aug. vir vtiqꝫ ſan-
ctus ⁊ iuſtus in hora vltima poſit⁹: cū
iāpridē amiſiſſet loq̄lā: audiētib⁹ qui
aſtabāt ſubito clamauit ⁊ dixit: Expe-
cta me pr̄: expecta me pr̄ Jā venio tecū
Querentib⁹ aūt fratrib⁹ ⁊ admirātib⁹
cur ſic loqueret̄: rn̄dit. Nonne videtis
patrē nr̄m Frāciſcū q̄ vadit ad celum.
Et ſtatim ſctā illa aīa migrās a carne
patrē eſt ſecuta ſanctiſſimū. Ep̄us in
ſup aſſiſīn⁹ ad oratoriū ſancti Micha
elis in mōte gargano tūc tp̄is peregri
nationis cā pcerat: Cui btūs Franci
ſcus in nocte trāſitus ſui apparens di
xit: Ecce relinquo mūdū ⁊ vado ad ce-
lū. Mane igit̄ ſurgens ep̄s ſocijs nar
rauit q̄ viderat. Et aſſiſiū rediēs cū ſol
licite req̄ſiſſet certitudinalit̄ recogno
uit q̄ ea hora qua ſibi p viſionē inno-
tuit: beatus pater ex hoc mūdo migra
uit. ¶ Quintū exēplū eſt de btō Mar-
tino: de quo refert btūs Seuer⁹ in ſuo
dialogo: q̄ btūs Seuerin⁹ ep̄s coloni
enſis dū die dn̄ica cū ſuis clericis poſt
matutinas loca ſctā viſitaret: illa ho
ra qua vir beatus obijt audiuit chorū
canētiū i ſublimi: dixit itaqꝫ ſuis. Do
minus me⁹ Martin⁹ ep̄s migrauit ex
hoc mūdo: ⁊ nūc āgeli canēdo deferūt
eū in celū. Eodē quoqꝫ tp̄e mediolani
Ambroſi⁹ ep̄s erat. Cū aūt celebraret
dn̄ica die: erat cōſuetudo vt veniēs le-
ctor nihil legeret pſumeret pusqꝫ ſcūs
pr̄ nutu iuſſiſſet. Factū ē aūt vt illa die
dn̄ica null⁹ extaret q̄ lectionē bti pau
li legeret: qua btūs antiſtes ſup ſctm̄
altare obdormiuit. Quē cū nullus exci
tare preſumeret trāſacto lōgo ſpacio
excitauerūt eū dicētes: Jā hora pterijt
Rn̄dit btūs Ambroſius. Nolite turba
ri. Multuꝫ mihi valet ſic obdormiſſe.
Quia tale miraculū dn̄s dignatus eſt
oſtēdere. Nā noueritꝭ fratrē meū mar
tinū ſacerdotē egreſſuꝫ fuiſſe de corpe
me aūt eius funeri obſequiū preſtitiſſe
Tunc illi ſtupefacti diez ⁊ tp̄s notant
atqꝫ reperiunt ſicut dixerat illis Am-
broſius. ¶ Sextū exēplū eſt ſanctorum
Geruaſij ⁊ Prothaſij martyrū: quorū
corpa inuenit beatus Ambroſius an-
no ſecūdo Theodoſij mediolani. Naꝫ
ſibi apparuerūt ⁊ etiā cū eis apparuit
paulus: ⁊ declarauerūt locum in quo
ſua corpora erant recōdita. Que ma-
gna deuotione Ambroſius ad baſilicā
fauſte repoſuit. ¶ Septimū exēplū eſt
de inuētione corporis ſancti Stepha-
ni: quod repertū fuit hieroſolymis ap
parente Gamaliele preſbytero cuidaꝫ
Luciano. Et ne per ſingulos ire neceſ-
ſe ſit: multa viſa ſunt etiā poſt morteꝫ
de ſtatu defunctorū in quib⁹ aīarum
immortalitas apertiſſime demōſtrat̄.
¶ Secundū exemplū dr̄ exauditionis.
Si eñ aīe ſctōrū nō viuerent in regno
dei: qūo poſſent hoīes mūdi i ſuis peti
tionib⁹ exaudiri. Qđ aūt exaudiantur
patet de illis q̄ ſe virgini glorioſe Ka-
tharine: Antonio: alijſqꝫ ſanctis cōmē
dant: quoꝝ ſuffragijs a multis pericu-
lis ⁊ aduerſitatibus liberant̄. Jn tem-
peſtate maris naufragiū patientibus
in egritudine: varijſqꝫ anguſtijs labo-
rantib⁹ quotiēs ſubuenit virgo beata
Quid igit̄ referes tu o fili perditionis
Eſt ne mortua virginis anima: eſt ne
mortua aīa beati Antonij: Nunquid
mortua eſt anima btē Vrſule aliorūqꝫ
ſanctoꝝ: Abſit tā impiū errorē cogita
re. O pater Frāciſce qūo aīaꝫ tuā dice
re poſſum⁹ mortuā q̄ poſt mortē tuam
tantis exhibuiſti ſubſidia charitatis.
Narrat dn̄s Boñ. hoc miraculū in legē
da maiori beati Frāciſci: q̄ in ptibus
cathalonie accidit virū q̄ndā noīe Jo
hānē btō Franciſco deuotū: quodā ſe-
ro p quādā viā īcedere: in qua p inferē
dā morte inſidie latitabāt: non quidē
ſibi: ſed cuidā alteri. Exurgēs aūt q̄dā
de inſidijs cum hoſtē ſuum eū eſſe pu-
taret: tā letaliter eum plagis pluribus
gladiauit: vt nulla pſus ſubeſſet ſpes
recuperande ſalutis. Cum igit̄ iudicio
medicoꝝ ipſi⁹ deſperata eſſet curatio:

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

conuertit ſe ad beati Frāciſci patroci
niū: ⁊ quāta poterat deuotiōe ſalutem
poſtulabat. Cui nocte aſtitit qdā in ha
bitu fratris minoꝛis ꝑ feneſtrā ingreſ
ſus: q̇ vocās eū dixit: Quia fiduciā ha
buiſti in me: ecce dn̄s liberabit te. A
quo cū eger inq̇reret q̇s eſſet. Frāciſcū
ſe eſſe rn̄dit. Et ſtatim appꝛopinquās
vulnerū ſuoꝝ ligaturā reſoluit. Et cuꝫ
vnguēto ꝑ oēs plagas vt videbat̄ ꝑ⸗
unxit. Statimq̄ꝫ ſentit ſe priſtine reſti
tutū ſanitati. Quo facto btūs Franci⸗
ſcus receſſit. At ille vxoꝛē letus voca⸗
uit. Que celeriter currēs: ⁊ ſtare iā vi⸗
dēs quē ſepeliendū putabat in craſti⸗
nū viciniā totā clamoꝛe cōpleuit. Ac⸗
currētes aūt ſui cū niterent̄ illū tāq̄
freneticū in lectū reponere: ⁊ ille renu
ens oñderet ⁊ aſſereret ſe ſanatū: tāto
ſunt ſtupoꝛe attoniti: vt quaſi ſine mē
te oēs ſint effecti: ⁊ ipſum fantaſticum
eſſe crederēt: q: quē pauloante ꝯſpere
rāt plagis atrociſſimis laniatuꝫ: ple⸗
na videbāt incolumitate iocūdū. Qui
bus ille q̇ factus fuerat ſanus ait: No
lite timere: q: ſctūs Frāciſcus mō a lo
co iſto receſſit. Et illarū ſacrarū manu
um tactu meītegre liberauit. Inquit
poſt hec dn̄s Bon. Digne quidē bea⸗
tus pr̄ carne iā moꝛtuus ⁊ viuēs cum
xpo pſentie ſue oſtēſiōe mirabili: ⁊ ma
nuū ſacrarū palpatiōe ſuaui vulnera⸗
to letaliter viro ſanitatē cōceſſit: cum
illi⁹ in ſe ſtigmata tulerit q̇ miſericoꝛ⸗
diter moꝛiēs ⁊ mirabiliter reſurgens:
vulneratū gen⁹ humanū: ⁊ ſemiuiuū
relictū plagarū ſuarū virtute ſanauit
¶ Tertiū exēplū ḋ: defenſiōis. Sctōꝝ
quippe patrocinia q̇bus ſepi⁹ populi
ſubſidiū defenſiōis obtinuerūt: aīam
oñdūt immoꝛtalē. Scribit nāq̄ꝫ in. ij.
Macha. c. xv. qualiter cū Judas Ma
chabe⁹ cogeret̄ bellū cōmittere cōtra
Nicanoꝛē q̇ hierl̄m ⁊ tēplū diſſiparevo
lebat eſſetq̄ꝫ Judas ī locis ſamarie cū
paucis q̇ timebāt ꝓpter paucitatē ſuā
hoꝛtat⁹ eſt eos Judas: expoſito ſom⸗
no q̄ in eadē nocte viderat in hunc
modū. Viderat eñ ſummū ſacerdotē
defunctū: iā man⁹ ꝓtēdentē oꝛare pro
populo iudeoꝝ. Poſt hunc apparuiſſe
Hieremiā ꝓphaꝫ dediſſetq̄ꝫ ipſi Jude
gladiū aureū: ⁊ dicētē: Accipe gladiū
ſanctū: in quo ꝯcidas aduerſarios po
puli mei iſrael. Qua viſione cōfoꝛtati
qui erāt cū Juda impetū fecerūt in ho
ſtes: ⁊ ꝓſtrauerūt ex eis nō minus q̄
trigītaq̄nq̄ꝫ milia. Nicanoꝛe eñ eis in
terēpto. Et redierūt hieroſolymā bn̄di
cētes deū: caput Nicanoꝛis ⁊ manū cū
humero abſciſam: cōtra tēplū ſuſpēdē
tes. Nōne ſctūs Mercurius Julianū
apoſtatā interfecit? Nā cū ipe cōtra ꝑ⸗
ſas incederet manu foꝛti in nocte vi⸗
dit Baſilius in eccl̄ia ſctē Marie invi
ſu multitudinē āgeloꝝ: ⁊ ī medio quā
dā feminā in thꝛono ſtantē: ⁊ aſtātib⁹
dicētē: Vocate mihi cito Mercurium
qui Julianū apoſtatā occidat: q̇ me et
filiū meū ſupbe blaſphemat. Erat aūt
Mercurius q̇dā miles q̇ ab ipſo Ju⸗
liano ꝑ fide xpi fuerat interfect⁹: ⁊ in
eadē eccl̄ia erat ſepult⁹. Statimq̄ꝫ ſan
ctus Mercuri⁹ cū armis ſuis: q̇ ibi ſer
uabant̄ affuit: ⁊ iuſſus ab ea in pliū ꝓ
perauit: ⁊ monumētū ſuū aperuit. Ex
pergefactus aūt Baſili⁹ ad locuꝫ vbi
ſctūs Mercurius cū armis ſuis q̇eſce
bat iuit: ⁊ monumētū ſuū aperiēs: nec
coꝛpus ibi: nec arma inuenit. Sequē⸗
ti mane ibidē rediēs: inuenit coꝛpus
eius ⁊ arma ⁊ lāceā ſanguine cruenta⸗
tam. Et ecce q̇dā de exercitu dixit: Cuꝫ
Julian⁹ ꝑator in exercitu moꝛaret̄
affuit miles q̇dā ignot⁹ q̇ vrgēs calcari
bus equū audaci mēte Julianū impe
tijt: lanceā foꝛtiter vibrās: ⁊ ipſum per
medium ꝑfoꝛauit. Et ſubito abſcedēs
nuſq̄ cōparuit. Ipſe vo Julianus dū
adhuc ſpiraret: vt ḋ: ī hiſtoꝛia tripar⸗
tita: ſanguine ſuo manuꝫ impleuit: et
in aere ꝓiecit dicēs: Viciſti me galilee
viciſti. Sicq̄ꝫ in his vocib⁹ expirauit:
⁊ ab oībus ſuis inſepult⁹ relict⁹ fuit.
Ecce quot nobis offerunt̄ exempla vt
aīam imoꝛtaleꝫ ſciam⁹. O dura coꝛda

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quid facitis? Cur aīe ſalutē negligitꝭ. Audite xp̄m dicentē Mat. xvj. Quid prodeſt hoī ſi vniuerſuꝫ mūdū lucretᷣ: aīe vero ſue detrimētū patiatᷣ. Aut quā dabit cōmutationē ꝓ aīa ſua. Queramus igitᷣ illā ſaluare: vt viuat cū xp̄o hic ꝑ grām: & ī futuro ꝑ gliam. Amen.

¶ Finitꝰ ē tractatꝰ de īmortalitate aīe

¶ Tabula in ſequentē tractatum.

De beatitudīe ſctōꝝ ꝯ fatuos hoīes q̄ nil credūt de futura vita. Sermo .j.

De gaudijs beatorum ex viſiōe dei: et dotatione corporum: & loci habitatione. Sermo .ij.

¶ Incipit tractatꝰ de beatitudine ſanctoꝝ cuius ſunt ſermones. ij.

¶ De beatitudine ſanctorū in quo confutatᷣ fatuitas hoīm mūdanoꝝ: q̄ non credūt aliquid de vita futura. Ser. j.

Merces veſtra copioſa ē ī celis. Verba ſunt redēptoris nr̄i originaliter Mat. v. c. Tanta eſt quorūdā ſtulticia vt arbitrentᷣ nulla eſſe bona preter ea q̄ in p̄nti vita a piiſſimo deo vſibus humanis ꝯcedunt. Nil credūt: nil cogitāt: nil deniq̄ ſperāt de futura celeſtis regni hereditate. Somnium putāt: immo fictionē & fabulā: q̄cquid ſm̄ omnē veritatē de ſanctorum beatitudine ꝓclamatᷣ. Vi oēm diligentiaꝫ adhibēt vt corporeis ſenſibꝰ in ſuis delectationibꝰ voluptuoſis ſatiſfiat. Aīam vero virtutibꝰ: honeſtiſq̄ moribus inſtruere: & negligūt: & cōtēnūt Propterea equū eſſe cēſui ſi in p̄ſenti ſermone de beatitudine verba fecero. Naꝫ illā cūcti deſiderare debēt q̄ merito ꝓponēda eſt oībus q̄ ab hoīe p̄cio haberi ſolēt. De hac q̄libet iuſtꝰ atq̄ fidelis aſſerit illō Sapiētie. c. vij. Prepoſui illā regnis & ſedibꝰ: & diuitias nihil eſſe duxi in cōparatione illius. Nec cōparaui illi lapidē precioſuꝫ: qm̄ omne aurū in cōparatiōe illius arena eſt exigua: & tāq̄ lutū eſtimabitur argentum in ꝯſpectu illius. Super ſalutem & ſpēm dilexi eam: & ꝓpoſui ꝓ luce habere illam: qm̄ inextinguibile eſt lumē illius. Venerūt aūt mihi oīa bona pariter cū illa. Ut igitᷣ diſponamus ea q̄ tractaturi ſumus ordine debito: beatitudiniſq̄ laudes mirificētiſſimas cōplectamur: q̄ copioſa merces a nr̄o ſaluatore merito nuncupatᷣ: de ipſa tria myſteria principalia ꝓponemus contemplanda.

Primū d: beatitudinis deſideriuꝫ.

Scōm beatitudinis ſubiectū.

Tertiū beatitudinis obiectum.

¶ Q: beatitudo eſt bonū qd̄ cuncti deſiderare debent. Caplm̄. j.

Primū myſteriū cōtēplādū d: beatitudinis deſiderium. In quo inducēda eſt cūctoꝝ mēs vt ad beatitudinē dirigat cordis affectū: illamq̄ viribꝰ totis conentur adipiſci. Nam & hoc ita pulchre loquitur Seneca ad Lucillū. Ad ſummū inquit bonū: & ꝓpoſitū totiꝰ vite tue reſpice. Illi em̄ conſentire dꝫ q̄cquid agimus: iō peccamus: q: de ꝑtibus vite oēs deliberamus: de tota vero nemo deſiderat. Errāt cōſilia nr̄a: q: nō hn̄t quo dirigantᷣ. Ignoranti quē portū petat: nullus ſinus certus eſt. hec ille.

¶ Sed vt pars iſta lucidior fiat opus eſt vt a tria dubia reſpondeamus.

Primū vtrū hoī ꝯueniat agere propter finem.

Scōm vtruꝫ finis humane vite ſit beatitudo.

Tertium vtrū beatitudo ſit bonum deſiderabile.

¶ Ad primū dubiū r̄ndet ſctūs Tho. j. ij. q. j. ꝙ actionū q̄ ab hoīe aguntᷣ: ille ſole ꝓprie dicuntᷣ humane q̄ ſunt proprie homīs inquātū eſt hō. Differt autē hō ab alijs irrationalibꝰ creaturis in hoc ꝙ eſt dn̄s ſuoꝝ actuū: qd̄ fit per rationē & volūtatē. Ille itaq̄ actiōes proprie humane dicuntᷣ q̄ ex volūtate deliberata procedūt. Alie vero non proprie humane ſunt ſicut dū mouet pedē: vel fricat barbā alijs intentus et ſi